

Inventering
av fasta fornlämningar i

K A R I S s n.

sommaren 1931-32 av

Nils Cleve

Inventering av fasta fornlämningar i K a r i s s : n
sommaren 1931.

Våren 1931 beslöt Nylands Nations Förening för Hembygdsforskning påbörja en inventering av fasta fornlämningar i Nylands svenskspråkiga socknar. För ändamålet ansökte föreningen ur Kiseleffs donationsfond ett stipendium om fyratusen mark, vilket även beviljades.

Till första arbetsfält utsågs Karis, vilken nejd ansetts vara den på fornminnen rikaste i Nyland. Uppgiften tilldelades undert.; arbetet vidtog den 18 juli och fortsatte till sista dagarna av augusti.

Enligt den för inventeringen givna planen skulle terrängen noga genomgås, så att om möjligt alla bevarade fasta fornlämningar bleve förtecknade och kartlagda. Under arbetets gång visade det sig likväl att en inskränkning i programmet måste göras, d.v.s. att frångå kartläggningen. Detta kunde även utan större olägenhet gå för sig, emedan Nationalmuseet genom förmedling av landtmäteriingenjören Volmar Svaetichin erhållit avdrag av de flesta skifteskartor, som här kunde komma i fråga. Huvudvikten lades sålunda på att åstadkomma en så noggrann

förteckning som möjligt, enligt det system, som tagits i bruk vid Statens historiska museum i Stockholm.

Det systematiska genomgåendet av terrängen kräver stor noggrannhet, då i vissa trakter varje kulle, varje backe måste utforskas. Därigenom medhans endast något över hälften av socknen, den södra delen. Följande byar äro i sin helhet genomforskade: Degerby, Läpp, Kila, Kroggård, Finnbacka, Visanbacka, Västanby, Brynickbacka, Sutarkulla, Finnby, Gösbacka, Grabbacka, Kyrkoby, Kasabacka, Nyby, Sannäs, Starkom, Svarvarböle, grundsjö, Snellböle samt Rejböle. Av dessa tillhöra de fyra förstnämnda samt delvis även Finnbacka by Karis köping.

Inventeringsarbetet underlättades av några tidigare uppteckningar. Redan i J.E.Wefvars häradsbeskrivning av år 1879 "Fornlämningar i Raseborgs vestra härad" ("Finska Fornminnesföreningens Tidskrift IV) finnes några uppgifter om gravrösen, närmast dock enbart begränsade till byarna Mjölbollstad och Manngård. En del av socknens fornborgar omnämner Hj.Appelgren (-Kivalo) i "Suomen muinaislinnat" (Finska Fornminnesföreningens Tidskrift XII). Största förtjänsten av att ha gjort Karis fornminnen kända tillkommer likväl lantmäteringeniören Volmar Svaetichin, som till Nationalmuseet insänt meddelanden om fynd jämte belysande kartor. Utomordentligt intresserade medhjälpare har ing. Svaetichin haft i hemmansägaren J.Nyberg samt snicka-

ren, numera bankdirektör J. Öhman, båda från Kila by. I det följande kommer flerfaldiga gånger att omnämnas herrar Nybergs och Öhmans karta av i nov. 1914 samt ing. Svaetichins karta av år 1915.

Bland de fornfynd som tillvaratagits i Karis finnes ett stort antal stenåldersföremål. Enbart i frih. F. Linders samling, numera i Åbo historiska museum, ingår 98 stenåldersredskap från Karis jämte Svartå. Då likväl ej ett enda av dem härstammar från de av mig undersökta byarna, inskränker jag mig till att endast hänvisa till den i Wefvars arbete tryckta katalogen. - Nationalmuseet ägde intill juli 1931 26 stenredskap, av vilka följande härstamma från det denna sommar genomgångna området:

- ✓ H.M. 2794:27. Hacka, funnen av f. värdinnan på Roskers i "Knasabacka" (Kasabacka) på fähusstigen (navetta-polulta) å Grundsjö hemman i Grundsjö by.
- 2794:28. Hålmejsel, funnen av en vallgosse i Finnbacka bys skog.
- 2794:29. Mejsel, funnen vid dikesgrävning, i lerjord, å Nyby gård.
- 2794:36. Mejsel, funnen vid plöjning å Nyby gård.
- 6129:7. Båtformig hammaryxa, funnen å Malmkulla hemmans mark i Kroggård by.
- 7303:1-7. Boplatsfynd (icke keramik) från Stänget å Borgmästars i Kila (i hörnet av nuv. Ågatan och Berggatan i Karis köping).
- ✓ 7588. Hålmejsel, funnen år 1918 i lerjord vid dikesgrävning i Smedens äng å Nyby gård.

HM 8246. Hålmejsel, funnen c. 1921 å Gålibacka parcell i Starkom by. På platsen upptäcktes vid inventeringen en större stenåldersboplats.

✓ 9133. Tväryxa, funnen 1929 av Axel Nyholm i en sandgrop tillhörig Näse parcell i Nyby.

Vid inventeringen erhöles till Nationalmuseet följande fynd:

NM 9394 Keramik, slagskärvor, redskapsfragment, funna å Gålibacka i Starkom.

✓ 9395 Tre stenmejslar, funna å Påvalskärr i Starkom.

I den förteckning över ing. Svaetichins privata fornsaks-saml samling, som förvaras i Nationalmuseets arkiv, finnes upptaget

10 stenredskap från Karis. Denna gång intressera oss endast

N:o 3, en hålmejsel, som av herr J. Nyberg upphittats mitt på

landsvägen nära Karis station, Ö-om denna, på den s.k. Ny-

strömska backen; alla de övriga föremålen härstamma från sock-

nens nordligare byar. Å ing. Svaetichins karta finnes likväl

utmärkta ett par fynd, vilka ej återfinnas i förteckningen

över ing. Svaetichins samling och ej heller blivit insända

✓ till museet. Å Vallarsvedja långt inne i Finnbacka skogsmarker

hade för ett tiotal år sedan bröderna Vickholm funnit en sten-

mejsel, vilken de givit åt ing. Svaetichin. Det andra fyndet,

även det en mejsel gjordes vid dikesgrävning å Torsberg vil-

laparcell, tillhörig Sigga hemman i Starkom by.

Utom här uppräknade kollektioner stenåldersföremål från Karis finnes ytterligare prof. Engströms, vilken dock nästan helt och hållet saknar proveniensuppgifter.

Stenåldersfyndens utbredning ger en klar bild av de topografiska förhållandena under denna avlägsna period. Den södra delen av socknen har till största delen legat under vatten, men vid den gamla strandlinjen, grovt taget mellan 25 - 30 m över havet, hopar sig massor av fynd. Ehuru endast ett mindre stycke av den forna stenåldersstranden föll inom årets undersökningsområde, lyckades det att påvisa förekomsten av en stenåldersboplats, den första med keramik i Karis. Stenåldersboplatsen å Gålibacka i Starkom by fyller luckan mellan fyndområdena i Sjundeå i öster och Pemar i väster. Keramiken tillhör Sperrings-gruppen, d.v.s. den äldre kamkeramiken. Tidigare har en liten keramiklös boplats påträffats inne i Karis köping, i hörnet av nuvarande Ågatan och Berggatan, tidigare kallat Stänget.

Med kännedom om de talrika bronsåldersgravarna i Pojo, Snappertuna och Ingå kunde man även vänta sig minnen från denna period i Karis. Inventeringens negativa resultat synes likväl visa, att bronsåldersbosättningar icke sträckt sig inom sockengränsen.

Intressantaste fornlämningarna i Karis äro dock järnålders gravarna. Genom att Nyland i övrigt är så gott som tomt på järnåldersminnen få järnåldersgravarna i Karis och Tenala ett

särskilt stort värde för bebyggelseforskningen.

Av gravarnas gruppering kunna vi sluta oss till två bosättningscentra inom Karis, det ena omkring Lappträsket söder-om Lojo ås, det andra, Mangård - Mjöbollstadgruppen, utmed Svartåns övre lopp. Denna sommar utforskades endast den förra fullständigt.

En likadan bild av två bosättningsgrupper ger oss de i Karis tillvaratagna järnåldersfynden:

- HM 4317 Oval eldslagingssten, funnen å Snörs i Finnby.
- 6495:1-3 Lerkärlsbitar m.m., funna å Enbacken, Hinders hemman i Kila by.
- 6507 Spjutspets av järn, funnen i en fyrkantig stensättning å Mankeberg i Finnbacka.
- 6697:1-9 Gravfynd från en fyrk. stensättning å Enbacken i Kila.
- 6697:10-55 Gravfynd från en fyrk. stensättning å Mankeberg i Finnbacka.
- 6710:1-9 Lerkärlsbitar, bronsfragment m.m., funna å Etterkilen, Klockars hemman, Kila by.
- 6710:10-12 Lerkärlsbitar, funna å Enbacken i Kila.
- 6964:1 30 lerkärlsbitar å Åkerkullan (Etterkilen?), Borgmästars, Kila by.
- 6964:264 Lerkärlsbitar, halvan av ett betsel, funna i en fyrk. stensättning å Nyåkerskullan, Klockars hemman Västanby.
- 6964:5-10 Bronsfragment och lerkärlsbitar, funna å Nygranns ribacke i Finnby.
- 6973:1-10 Svärd m.m., funna å Nygranns ribacke i Finnby.
- 6994:1-2. Stor järnkniv, järnfragment, funna å Snörs i Finnby.

- HM 7094: 1-82 Gravfynd från en fyrkantig stensättning å Högvalla i Kila by.
- 7099 Arming av brons, funnen i Vidbergsåkern på Grabbacka gårds mark.
- 7131:1-6 Lerkärlsbitar funna i en fyrkantig stensättning på Grabbacka gårds mark.
- 7751:1-21 Gravfynd från äldre järnåldern från Etterkilem i Kila by.
- 7751:22-76 Gravfynd från yngre järnåldern från Etterkilen i Kila by.
- 8501 Pärla av brons, funnen å Storsvedberget, Västergård (Snobbers) i Västanby.
- 8895:1-66 Gravfynd från stensättningar å Storsvedberget i Västanby.
- 9393 Fingerring av brons och lerkärlsbitar, funna vid inventeringen 1931 å Hemåkerskullan, Klockars, Västanby.

I ing. Svaetichins samling finnes en oval eldslagningssten (N:o 5) från Backby Storgård samt en fragmentarisk lertrissa av obestämbar ålder från Ragvalds i Finnby.

Vi den tid då gravarna första gången uppträda, på c. 300-talet e.Kr. sträckte sig en havsvik av allt att döma fram till foten av Lojo ås, och ännu vid slutet av heden tid nådde havet in i Karis socken. Numera är Låppträsket och Visanbackaån eller snarare -diket enda minnen av ett större vatten i denna nejd, en anspråkslös rest, som snart är dömd att försvinna (största djupet i Låppträsket är c. 1,5 - 2,-m). Men ännu på 1500-talet har den ömkliga bäck, Visanbacka å, som utgör avlopp för Låppträsket, varit t.o.m. i viss grad farbar, att döma av Nils Grabbes försök att med en kanal förena denna med

Svartån.

Järnåldersbosättningen har sålunda utbredd sig omkring vikbotten. Terrängen är här mycket kuperad, med en stor mängd mindre, jämförelsevis branta kullar, där berggrunden mångenstädes träder fram i dagen. På sådana platser, vanligtvis på en sluttning vettande mot dåtida vattendrag eller ock på högsta krönet ligga de gamla gravplatserna. Några av dem ha varit belägna på holmar, såsom Västanby gravarna, vilka alla befunnit sig på en eller ett par större öar, som delat den forna viken i norr - söder. Etterkilen i Kila by har vid denna tid synbarligen även varit omflutet av vatten, en dödens ö.

Bosättningen har huvudsakligen hållit sig till östra och norra delarna av vikområdet. Väster-ut är marken mindre kuperad och överhuvudtaget av en helt annan karaktär, typiskt lågland. Väster om Läppträsket har man påträffat endast två stensättningar, båda å Själldberget invid sjön (fig. 1 o. 2).

Vikens nordligaste botten synes däremot utgjort en viktig bosättningskomplex. Här på sydsluttningen av Lojo-åsen finnes ett flertal gravar: å Högvalla gravar från 300-talet, å Enbacken en fyrkantig stensättning likaså från romersk järnålder, å Etterkilen en äldre stensättning samt ett s.k. trasigt brandgravfält från yngre järnålder, t.v. det enda i Karis. Utom dessa finnes å Räckers kapellansbol tvenne stenkummel samt å Dårberget en oundersökt fyrkantig stensättning.

Ømedelbar Ö - om sistnämnda finna vi å Hönsåkerskullan i Kroggård, två jordblandade rösen, vilka likväl äro osäkra. Osäkra äro även ett par stensättningar å Lillkullan i samma by. På Mankeberg i Finnbacka har en vacker fyrkantig stensättning undersökts, i vilken påträffats fynd från 500- och 600-talen. Nedanför berget på en mindre backe, Första Haveråkersbacken observerades i kanten av landsvägsskärningen brända ben och krukbitar. Följande höjd, Haveråkersberget är en starkt befästad fornborg.

Följer man den forna östra stranden söderut möter man strax före Grabbacka gård Grabbacka mäktiga Borgberg och litet längre fram på en kulle i Videbergså kern en fyrkantig stensättning med fynd från romersk järnålder. Nära intill finnes tvenne stora stensättningar, dock osäkra.

På andra sidan ådalen, det forna sundet, skjuter Klockars Hemåkerskullan mot söder. I sydligaste spetsen har tidigare funnits två stora ringformiga stensättningar, men synbarligen även ett trasigt brandgravfält. Ej långt därifrån äro å Nyåkerskullan och Västre två tydliga stensättningar. Längre västerut vid stranden av Lappträsket ha ^{två} tre stensättningar undersökts å Storsvedberget; fynden härstamma från folkvandringstiden. Utom dessa tre gravar finnes å samma berg ytterligare en fjärde.

Några hundra meter S-om Storsvedberget är Bockklint forn-

borg med en utomordentligt tydlig vall; en fjärde fornborg, den minsta av alla, befinner sig i Sutarkulla by i sydöstra ändan av Lappträsket.

Längst mot S äro två gravplatser i Finnby, den ena å Hagabacka berget på Snörs hemmans mark, den andra å Nygrannas ribacke. Vid Snörs har dessutom hittats en huggkniv (HM 6994:1-2) samt i åkern nedanför en oval eldslagingssten (HM 4317). Nygranns fynden härröra från 600-talet.

Gravtyper. Största antalet av de här uppräknade gravarna utgöras av s.k. fyrkantiga stensättningar, en för västra Nyland och angränsande delar av Egentliga - Finland säregen form. Synbarligen besläktade med sistnämnda äro några ringformiga stensättningar, såsom å Själdeberget i Lapp (den ena nästan spiralförmig), å Lillkullan (?) i Kroggård samt Hemåkerskullan i Västanby. Kummelartade gravar finnes två st. vid Röckers kapellansbol samt två starkt jordblandade å Hönåkerskullan i Kroggård.

Fornborgar Invid Lappträsket finnes, såsom ovan nämndes fyra fornborgar: Haveråkersberget i Finnbacka by, Grabbacka Borgberg, Västanby Bockklint samt fornborgen å Bergvalla i Sutarkulla. Alla dessa ha tydliga vallar av sten, uppförda på de lättast tillgängliga sidorna av berget. Sutarkulla borgen har dessutom ett slags jordvall~~er~~ måhända även Haveråkersberget. Enligt en uppgift av Reinholm, avtryckt hos Appelgren - Kivalo (FFT ~~XXII~~)

skulle i Gåli by finnas ett högt berg, som kallas Borgberget. Möjligtvis avser han därmed det höga Gåliberget, vilket likväl aldrig numera benämnes med det namnet. Troligast är dock att Reinholm avsett Borgberget i Sannäs, vars namn av allt att döma är mycket gammalt. (Förövrigt finnes ej alls någon Gåli by, endast Gåli sjö och Gåliberg).

Borgberget i Sannäs ligger vid stranden av Svartån och tillhör, ifall dess anor gå tillbaka till förhistorisk tid, bosättningen vid Mjöbällstad och Manngård. Vallar finnes ej på detta berg, men otroligt är det likväl icke, att det använts som försvarsposition.

Järngruva

Ett par hundra meter NW- om Solbacka lägenhet i Svarvarböle finnes ett par övergivna gruvor vid kanten av Tattarmossen. Antagligen har härifrån tagits järnmalm till Fagerviks bruk. Den sydligare gruvan synes å fot. 30.

Vid en jämförelse mellan min karta av år 1931 och ing. Svaetichins och herrar Nybergs och Öhmans kartor av 1915 resp. 1914 observerar man måhända att å min karta ej finnes av dem förtecknade gravar. Så har herr Nyberg ett flertal stensättningar å Enbacken i Kila by, undert. endast en. Orsaken härtill är den att endast denna ena var fullkomligt säker, de övriga alltför obestämda. I Kroggård och Finnbacka byar

synes å Nymans karta antecknade några "gravar", vilka med säkerhet äro naturbildningar. Inkongruensen med ing. Svaetichins karta inskränker sig till ett par rösen norr om åsen. Undert. kunde omöjligt påträffa det av ing. Svaetichin upptecknade röset vid barnhemmet; på den angivna platsen påträffades endast en gammal husgrund. Kumlet i Nyby var ett odlingsröse. Huruvida en stensättning å Gyllene udden i Kasabacka by är en forn lämning eller ej är utan närmare undersökning omöjligt att avgöra.

Inventering av fasta fornlämningar i Karis s:n
sommaren 1932

Våren 1932 erhöll undert. av Nylands Nations Förening för Hembygdsforskning ett stipendium för fortsättande och slutförande av de föregående år påbörjade inventeringsarbetena i Karis socken. Detta arbete utfördes under senare hälften av juni samt hela juli månader 1932.

Föregående sommar hade socknens södra byar, med undantag för Svedja, genomgåts. Denna gång förelåg således såsom uppgift utforskandet av socknens nordligare byar, även de vilka föllo inom Svartå kapellförsamlings gränser. Dessa byar voro: Mjölbollstad, Mangård, Ingvallsby, Högben, Påtsmora, Bengtsmora, Bålaby, Bredvik, Mjölmarby, Svartå bruk, Bällby, Kleven, Hållsnäs, Jällsby, Bällarby, Knappsby, Romsarby, Päsarby, Brasby, Lågbacka, Kansbacka, Backby, Björnbollstad, Thorsböle, Bondby, Kasaby, Helmås, Joddböle, Östanby, Smedsby, Böle, Dönsby samt Svedja i sydvästligaste delen av socknen.

Medan i de sydligare byarna fynden från stenåldern voro sällsynta övergick denna sommars inventering nejder med täta spår av stenåldersbebyggelse. Stenåldershavet har här skjutit in i landet och dess sandstränder erbjudit möjlighet åt stenåldersfolket att slå sig ned. Egendomligt nog har likväl icke flere än två sådana stenåldersboplatser

tills dato påträffats i Karis, d.v.s. Gålibacka stenåldersboplats i Starkom by (beskriven i föreg. avsnitt) samt den senaste sommar nyupptäckta boplatsen å Thorsböle Ribacke i nordvästligaste delen av Karis. Förutom dessa två typiska boplatser finnes den keramiklösa Stänget i Karis köping (beskriven i föreg. avsnitt).

Bland de till Nationalmuseet inkomna stenåldersfynden härstamma följande från nu i fråga varande byar:

2794:13. Mejssel, f. av arrendator Hjelt i ett potatisland vid stranden av Bastsjön i Bondby.

":14 Mejssel, f. som föreg.

":15 Mejssel, f. " "

":16 Mejssel, f. " "

":33 Mejssel, f. " "

":67 Yxa, f. av husbonden Thorsberg å Thorsböle mark, antagligen i Ribacken.

3294:1-3 Tre slipstenar f. å Båtsmora ägor, två av dem funna av ägaren av stället, herr Emil Dönsberg, den tredje av drängen A.A.Karell. Prof. Hj.Appelgren-Kivalo besökte platsen 1898. Undersökning icke nödvändig.

7104:2 Hålmejssel, f. år 1916 av Johan Stenström på Vesterbacka gårds Malmås torps mark, benämnd Finnängen. Föremålet hade legat i lerjord. Ingvaldsby.

7104:5 Rätmejssel, f. 1914 vid dikesgrävning av Gustav Eliasson på Låbacka Storgårds Storåker.

7104:6 Spjutspets, f. av smeden Karl Långström på Jällas hemmans mark i torparen Lindroos åker vid nyodling. Brasby. Fyndet gjordes 1913. Från samma stäl -

le hade tidigare två stenyxor påträffats.

8837:6 Rättyxa, f. i Smedsby. Inga närmare uppgifter. Kumlins samling.

" :7-8 Två hålmejslar f. i Brasby. Inga närmare uppgifter. Kumlins samling.

" :9 Hålmejsel, f. i Lågbacka by, Teira gård. Kumlins samling.

" :10 Hålmejsel, f. på Thorsböle enstaka hemman.

Mejsel, f. av Sven Westerholm å Jussla hemmans riåker år 1930. Romsarby. Lerjord.

9538 Brynsten f. på Nykulla sidan av Vintermossen i Lågbacka by, f. av ägaren av Nykulla nyhemman Gustav Eliasson. Mossen har sandbotten.

9537 Lerkärlsbit, kamkeramik. F. vid inventeringen 1932 å Riåkern å Thorsböle enstaka hemman. Stenåldersbo-plats.

I ing. Wolmar Svaetichins privatsamling finnas följande stenåldersfynd från detta område.

N:o 1. Rättyxa. f. av lantbrukaren Karl Backman i Thorsböle.

" 2. Rätmejsel f. av förre knekten Johan Jakobsson Wall på Jussla hemmans åker i Romsarby

" 6. Hålmejsel, f. av torparen Bernåt Morberg i en åker invid Jätbäck torp som tillhört Stor- Päsars i Päsarby.

" 7. Österbottnisk yxa. F. av torparen Karl Gustav Backman år 1917 i närheten av Vintermossens N- kand på Gäkar hemmans mark i Brasby.

" 8. Liten yxa av Suomusjärvi-typ, f. av smeden Gustav Mauritz Thorsberg i Ribacken å Thorsböle enstaka hemman.

" 9 Rätmejsel, f. som föreg.

" 10 " , " " "

Den i Åbo stads historiska museum förvarade Frih. F.Lin-
ders samling upptar 97 stenåldersföremål från byarna i nor-
ra och nordöstra Karis jämte Svartå. Fynduppgifterna för des-
sa äro likväl så ytterst knappa, där sådana överhuvudtaget
förekomma, att det icke lyckats undert. att identifiera en
enda av dessa fyndplatser. Sålunda är det i detta fall en-
dast antalet fynd, som kan erbjuda möjligheter till spekula-
tioner rörande stenåldersbebyggelsens utbredning och täthet i
Karis. Fynden uppräknas här byavis, sistnämnda i alfabetisk
följd.

Bellarby.	N:o 30, 34, 253 (f. 1864 nära Råbäcken mot Romsarby), 283, 294, 297	summa	6	st.
Brasby.	N:o 40, 41, 249, 250		4	"
Bålaby	N:o 53		1	"
Bällby	N:o 210 (f. 1854 i Bällby ström)		1	"
Ingvallsby.	N:o 1 (f. i Svimsåker), 6, 156 (f. i Mangsåker) 254 (f. 1869 i Ingvallsby skog)		4	"
Jällsby.	N:o 118 (f. å Jälls hemn), 246 (f. i Dåfvits hemmans oxhage år 1861), 251 (f. i Jällsby- åker), 267 (f. 1866 å Dåfvits hemmans äng), 270 (f. som föreg.), 286 (i en åker å Dåfvits hmn), 298, 299 (f. å Dåfvits hmn), 300 (f. som föreg.).		9	"
Kasaby.	N:o 37, (f. å en byväg nära Kasaby och Gröndals torp)		1	"
Mangård.	N:o 50 (f. å Leura), 54 (f. som föreg.).		2	"
Mjölmarby.	N:o 17 (f. å Timpa hmn), 18 (f. å Anta), 21 (f. å Olla), 245 (f. å Timpa)		5	"

Päsarby.	N:o 38 (på ett berg i Päsarby skog), 258, 261, 263, 295, 296	summa	6 st.
Romsarby.	N:o 25, 49 (f. å Anta), 73 (å ett berg nära byn), 74, 212 (f. i Rönnströms åker), 219, 220, 223 (f. i Lindstorps åker), 224, 237 (f. å Nälkärrs torp), 252, 262 (f. i Ljusa rusthålls åker), 284 (f. å Kolars torp), 285(f.som föreg.) 289 (f. som föreg.), 290 (f.som föreg.) 292, 293, 312.		19 "
Svartå	27(bakom "vallgrind"), 28 (som föreg.), 29 (f. i hästhagen), 31, ³² 33 (f. i Backmans åker) 51, 67 (i oxhagen), 119 (i Kalfhaga potatisland), 123 (i Backmans åker), 169, 172 (på prästgården), 175, 204 (å Qvarnbacka), 205 (å Svartå bruks mangård), 208, 209 (i en källa på Tallbacken), 218 (å Bengsmoro), 241 (i Bredviks hemmans åker), 265 (i Trycksbacka åker), 266 (i gruset efter sjöfällning ovanom övre kvarnen), 271, 272, 273 (i den s.k. Hemängen), 274, 276, 287, 291, 311		29 "
Thorböle	N:o 233, 234, 238, 239, 240		5 "
<hr/>			
S u m m a			91 st.

Förutom ovan uppräknade i olika samlingar befintliga stenåldersföremål finnes ytterligare ett par stenåldersredskap, av vilka det ena av förbiseende bortlämnats ur förteckningen över Nationalmuseets föremål.

9525 Båtformig yxa. F. av Valter Långstedt vid sandkörning år 1923 i en sandgrop på Kusa ^{Långstedts} gårds mark, belägen i en hage vid namn Vikhagen. Mangård by.

Det andra föremålet, en hålsten, förvaras i Brasby folkskola. Stenen är funnen på Lönnkulla i Mangård av Einar Långstedt

Bronsålder. Något fullkomligt säkert till bronsåldern daterbart fornminne finnes icke inom Karis nordliga byars gränser, lika litet som i de sydligare. Likväl är det icke omöjligt att icke det runda stenkumlet på Fängkärrsberget (N:o 30) i själva verket härstammar från denna tid, - härpför talar främst fornlämningens placering på högsta krönet av ett högre berg.

Järnåldern. Vid föregående sommars inventering framgick det att på S-sidan om åsen, omkring Läppträsket, funnits en tät järnåldersbebyggelse. Till de tidigare fynden och fornlämningarna härifrån ansluta sig de senaste sommar upptäckta och delvis undersökta gravarna på Kroggårdsmalmen (9535, 9536)

Helt avskild från ovannämnda järnåldersbygd i södra Karis har en annan samtida, ehuru mindre omfattande bosättning funnits omkring Svartåns övre lopp, närmare bestämt i nuv. Mjölbollstad, Mangård och Romsarby byar. Mjölbollstad och Mangård gravarna befinna sig S-om ån, Romsarby gravarna norr om vattendraget.

Nejden är mycket låglänt, vilket medfört att ån på dessa ställen årligen svämmar vida över sina bräddar. Likväl kan man icke kalla landskapet flackt, de låglänta partierna avbrytas av mindre låglänta kullar, delvis även berg; mellan Mjölbollstad och Mangård byar finnas rätt avsevärda åsar och berg-hymplar. Den norra stranden höjer sig betydligt hastigare, än den södra, här äro översvämningarna knappast alls kännbara.

Mjölbollstad by är byggd på en ås, som i SÖ - NW- rikt-

ning när nästan ända fram till åstranden. Här på den yttersta mot ån vättande ändan, finnes ett par järnåldersgravar, runda stenrösen. Det större, ^(N:o 22) delvis förstörda röset befinner sig på "Näset", c. 125 m SSW-om Klemets manbyggnad, det mindre (N:o 23) är c. 50 m. NNO-om Klemets, i gårdens Kalvhage.

NO- om Mjölbollstad åsen sträcker sig ett mycket låglänt område, vilket hör under samma by. Denna slätt begränsas i NO- av Mangårdsbackarna, bland vilka Fängkärrsberget (SE ÖVÄN) är det största. Här taga även odlingarna slut, vilket även torde ha varit fallet tidigare, ty just i skogskanten äro några järnåldersgravar lagda. Den närmast ån befintliga åsbildningen, Sköljnäsudden, uppvisar tre st. i rad lagda runda stenrösen (N:o 24). Följer man skogskanten mot SO kommer man på andra sidan landsvägen till ett mindre berg, Vikhagsberget, på krönet av detta är en typisk fyrkantig stensättning (N:o 29). Därefter sänker sig marken något, men i den s,k, Halckohagen finnes en mindre bergsklack, lämplig som plats för en grav, en fyrkantig stensättning (N:o 28). Mellan detta skogsbryn och Mjölbollsta byåsen finnes en större lövkulle, vilken delats mellan de två byarna. I södra delen av kullen, i Klemets Hästhage påträffa vi den avgjort vackraste fyrkantiga stensättningen, som tills dato är känd i Karis (N:o 25) Utom denna finnes samma hage en större rösartad fornlämning (N:o 26), samt två små osäkra runda rösen.

På Mangårds sidan av samma kulle har prof. A.Hackman i Visa-

landshagen år 1916 undersökt en fyrkantig stensättning, visserligen med negativt resultat (N:o 27).

Romsarby-gruppen befinner sig på ett avstånd av c. 2km, fågelvägen från Mjölbollstad-Mangård gravarna. Ungefär vid halv avståndet, vid ett av åns smalaste ställen, finnes på Gråströmsberget ett lågt runt röse^(N:o 28).

Romsarby-gravarna äro samtliga belägna på den, ungefär med ån parallella åsen, på vilken själva byn även befinner sig.

I Storkärrshagan är åtminstone en fyrkantig stensättning (N:o 32); i Hemängshagen en utomordentligt tydlig och regelbunden fornlämnning av samma slag (N:o 33). På Skogby gårdsplan (Hemhagan) ses resterna av ett mycket stort fyrkantigt röse samt i samma lägenhets Alabackshagen åtminstone ett runt röse (N:s 34 o. 39).

Helsingfors den 15 februari 1933

N. I. Cleve

Förteckning över fotografier
4=====

- N:o 1. Ringformig stensättning, N:o 1:2, å Själdberget i Läpp by. Från NO.
2. Ringformig eller spiralformig stensättning, N:o 1:1, å Själdberget i Läpp by, Från NW.
3. Utsikt från den undersökta fyrkantiga stensättningen å Högvalla i Kila mot SW.
4. Vy över gravfältena i Kila by. Den fristående kullen till vänster å bilden är Etterkilen, den stora skogsbeklädda höjden till höger Högvalla samt bredvid sistnämnda alldeles vid högra kanten av bilden Enbacken.
5. Fyrkantig stensättning å Därberget i Kila, skymtar bland buskarna till höger å bilden. Till vänster synes längst bort Enbacken.
6. Stensättningen å Därberget i Kila.
7. Hönsåkerskullan i Kroggård, å vilken finnes två jordblandade rösen, det ena bakom det mittersta trädet å bilden, det andra strax höger om byggnaden i skogsdungen. Från NO.
8. Lillkullan i Kroggård, bakom denna Därberget och längst bort till vänster Enbacken.
9. Lillkullan i Kroggård med den osäkra ringformiga stensättningen på krönet. Bakom skymtar Storkullan med Därberget.
10. Utsikt från fornborgen å Haveråkersberget i Finnbacka. Vid krönet av den å bilden synliga landsvägsbacken är i skärningen en grav eller ett gravfält (Första Haveråkersbacken), strax bakom Mankeberg

- N:o 11. Fornborgen å Haveråkersberget i Finnbacka, i bakgrunden, i mitten. Från NW.
12. Fornborgen å Haveråkersberget. Befästningarna befinna sig bland träden till vänster.
13. Utsikt från fornborgen å Haveråkersberget mot Kila by. Den skogbeklädda kullen i bakgrunden i bildens mitt är Högvalla, till vänster därom synes Etterkilen, till höger Enbacken.
14. Utsikt mot Grabbacka från W. Skogsdungen till vänster är Klockars Hemåkerskullan i Västanby. Bakom ladan i ändan av föreg. skymtar Grabbacka Borgberg, bredvid detta till höger Grabbacka gård med den medeltida borgruinen.
15. Platsen för två ringformiga stensättningar å Klockars Hemåkerskulla i Västanby.
16. I förgrunden befinner sig den ena graven å Hemåkerskullan; stenarna äro borttagna.
17. Nyåkerskullan i Västanby. En fyrkantig stensättning finnes i det höga gräset till höger å bilden. Den stora stenen kan tänkas ha varit offersten.
18. Fornborgen i Sutarkulla, sedd från SSW. Förskansningarna befinna sig på denna sida av berget.
19. Ett fragment av vällen å borgberget i Sutarkulla.
20. Utsikt från Hagabacka i Finnby mot NO. Vid den vita villabyggnaden har föremålen 6994:1-2 påträffats (Snörs), i första tegnen bakom den ensamma granen till vänster å bilden eldslagningsstenen 4317, samt vid rian, vilken svagt skymtar i vänstra kanten 6964:2-4 och 6973:1-10 (Nygrannas Ribacke).
21. Fyrkantig stensättning å Hagabacka i Finnby.

N:o 22. Se N:o 14.

23. Grabbacka Borgberg, sett från W. Förskansningarna befinna sig till höger å berget.
24. Gåliberget till vänster å bilden.
25. Utsikt från Gåliberg mot SW. I bakgrunden skymtar Gåliträsk.
26. Utsikt från Sannäs Borgberg mot NO. I bakgrunden Mjölbollstad och Mangård, den andra bosättningsgruppen i Karis under järnåldern.
27. Sannäs Borgberg, sett från W.
28. Påvalskärr i Starkom by. Vid torpet till höger å bilden har hittats två stenmejslar, vid buskaget i bildens mitt en (9395). Bakom berget är Gålibacka stenåldersboplats.
29. Gålibacka stenåldersboplats i Starkom by. Fynden förekomma på hela slutningen nedanför och omkring torpet.
30. En vattenfylld gruva från senare tid vid randen av Tattarmossen i Svarvarböle, därifrån järnmalm antagligen tagits till Fagerviks bruk.
31. Överrisktsbild över Mjölbollstad by, tagen från Lammans Halckhage i Mangård. På åsen längst till höger Klemets.
32. Lågt runt röse i Klemets Kalvhage i Mjölbollstad (N:o 23)
33. Förstört röse på Näset på Klemets mark i Mjölbollstad. Fornl. n:o 22.
34. Runt röse i Klemets Hästhage (fornl. n:o 26) i Mjölbollstad. Mannen på bilden är sønen på Klemets, läraren Harald Sandberg.
- 35 - 36. Runda rösen på Sköljnäsudden, Klemets i Mjölbollstad (fornl. n:o 24). På bild 35 ses i bakgrunden Svartån.

- N:o 37 - 38. Fyrkantig stensättning i Klemets Häst-
hage (fornl. n:o 25). Mjölbollstad.
39. Fyrkantig stensättning i Halckohagen, Lammans,
Mangård (fornl. n:o 28)
40. Fyrkantig stensättning på Vikhagsberget, Vik-
kulla, Mangård (fornl. n:o 29).
41. Utsikt från Fängkärrsberget (beläget mellan Mjöl-
bollstad och Mangård) mot Päsar-o. Romsarbyn.
42. Fängkärrsberget sett från Sköljnäsudden.
43. Bronsålders(?)kummel på Fängkärrsberget i Man-
gård. (Fornl. n:o 30).
44. D:o
45. Fyrkantig stensättning i Hemängshagen, Jussla,
Romsarby. Fornl. n:o 33
46. Fyrkantig stensättning I Storkärrshagen, Olla,
Romsarby. Fornl. n:o 32
47. Jordblandat röse i Alabackshagan, Skogby,
Romsarby. Fornl. N:o 35.
48. Fyrkantig stensättning, till största delen
förstörd. Plankupplaget befinner sig innanför
stensättningen. Skogby, Romsarby. Fornl. n:o 34.
49. Stenåldersboplatsen på Ribacken å Thorsböle
enst. hemman. Där mannen står påträffades
keramik. Fornl. n:o 36.
50. Junckarsborg sedd från SW.

1.

897a

2.

8273.

3.

8274.

4.

8275-76.

5.

8277.

6.

8278.

7.

8979.

8.

8980.

9.

8981.

10.

8282.

11.

8283.

12.

8284.

13.

8285.

14.

8286.

15.

8187.

16.

8188.

17.

8989.

18.

8290.

19.

8291.

20.

8992.

21.

8993.

22.

8286.

23.

8294.

24.

8295.

25.

8296.

26.

8297.

27.

8298.

30.

28.

8299.

29.

8300.

31

8301.

32

8303.

33

8302.

34

8308.

35

8304.

36

8305.

37

8306.

38

8307.

39

8309.

40

8310.

41

8314.

42

8311

43

8312

44

8313.

45

8316.

46

8315.

47

8318.

48

8317.

49

8319.

50

FORN LÄMNING N:r 1:1-2

Art: Stensättning
Antal fornlämningar: 2

Socken: Karlskroning
Härad: Raseborgs
Landskap: Nylands
Län: Nyland

By: Låpp, delvis Dezerby
Hemman(-sdel): } Vestergård
Gårdsnummer:

Lägenhet: }
Villanamn,
tomtnr m. m.:

Ägare: Thyra Berglund

Postadr.:

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta:

Ritningar:

Planer:

Fotos:

Särskild benämning på (fornlämningen):) Fyndställe: Håldbjerget.
Orienteringsuppgifter: En klippa på W-stranden av Låppträsket,
på vägen mellan Låpp by och Dezerby gård.

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): Skogig bergsklättring.

Beskrivning: Håldbjerget skjuter ut en kiltformig stupa mot
Låppträsket. Bäckens nedre del är täckt av lövskog och en
undervegetation av ljung och ormbunkar, betydligt tätare
vid ungefär vid bäckens halva löjd.

Av de två fornlämnningarna är den ena belä-
gen på den närmast träsket befämliga klippningen,
den andra å branten nedanför. Den senare om-
nämnas här som stensättning N: 1

Stensättning 1. är förbundet med berget me-
dels fem i rad satta stenar (i riktningen WNW-SSO)
Huruvida dessa äro lika gamla som stensät-
ningen eller om de höra till nå statens är omöj-
ligt att avgöra - Hålden stensättning är varit ad ~~up~~

Vänd!

Antecknat av: den

Beskrivning (forts.):

upptäcka i den höga gring och ormbuksvegetationen. Dess egentliga form är sålunda svår att bestämma, eftersom stensidorna flerstädes framträda tydligt. Två möjligheter kunna tänkas: antingen bildar den en spiralfigur eller och före med varandra koncentriskt cirklar. I symmetri stensidorna i norra periferin äro mycket omsorgsfullt lagda, i det närmaste jämna stora. På staketet går över förslämningens. Diam. 7,5 (längs staketet) x 8 m.

Stensättning d. På klipparsatsen 18 m. NW om frögående och på Vesterbergs sida om vän finnes en mindre cirkelformig stensättning. NW-halvcirkeln är mycket väl bevarad och regelbunden, den 50 petarlignar stora.

~~Förslämningens tillstånd:~~

dad. Roststenarna äro så drogt en mansbördas storlek; även rummet innanför vännen är fyllt av stenar av ungefär samma storlek. Stensättningens diameter SW-NO är 4,5 m.

Förslag till åtgärder:

Förslämningens tillstånd: N:1 synbarligen orubbad, N:2 har SO-sidan något skadad.

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar:

Förslämningarna utsatta i en karta av J. Nyberg och J. Ohman, dat. 1 nov. 1914.

Tradition:

FORNLÄMNING N:r 2:1-2

Art: *Fyrkantig stensättning*
 Antal fornlämningar: *1 (2)*

Socken: *Karis köping*
 Härad: *Raseborgs*
 Landskap: *Nyland*
 Län: *Nylands*

By: *Kila*

Hemman(-sdel):
 Gårdsnummer:

Lägenhet: *Högvalla*
 Villanamn,
 tomtnr m. m.:

Ägare: *Högvalla husmoderskola*

Postadr.:

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta: *1. i skalan 1:500*

Ritningar:

Planer:

Fotos:

Särskild benämning på fornlämningen: *Fyndplatsen Högvalla*

Orienteringsuppgifter: *På S-platsen ringen av Landstadsplan
 och NW-om murena av Högvalla husmoderskola*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): *Backe med tät, snärvärd
 ungskog*

Beskrivning: *Grav 1. (25 m. N-om murena av Högvalla
 husmodersskolas vinteren 1915 nedbrunnna tvärvärd-
 byggnad finnes en undersökt men restaurerad fyr-
 kantig stensättning, inbäddad i högt gräs och alsnår.
 Stensättningen dimensioner äro 6,25 x 5,5 m. Kantste-
 narna medelstora, strövt i W och S. Inom ramen
 2-3 varv mindre stenar. Tynden H. M. 1094:1-82
 äro från romersk järnålder.*

*Grav 2 (?) En säker stensättning villen prof.
 Hæckman tillval upptagit som grav ligger 20 m. W-om
 det förstnämnda på en något högre avsak av stens-
 ringen. Stenarna av olika storlek, ej så väl ordnade
 som föregående. Dimensioner: 4,50 x 2,70 m.*

Vänd!

Antecknat av: den

Beskrivning (forts.):

Art: *Stenåldersgrav*

Antal fornlämningar: *1*

Socken: *Åkersberg*

Härad: *Åkersberg*

Landskap: *Åkersberg*

Län: *Åkersberg*

By: *Åkersberg*

Hemman(-edel): *Åkersberg*

Översiktskarta: *Åkersberg*

Specialkarta: *Åkersberg*

Ritningar: *Åkersberg*

Ägare: *Åkersberg*

Fornlämningens tillstånd:

Grav 1 återställd i sin förra skick efter undersökningen, Grav 2 orubbad.

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Professor Alfred Haelemans undersökning år 1916 (H.M. 7094)

Tidigare uppteckningar:

Tradition:

FORNLÄMNING N:r 3

Art: *Fyrkantig stensättning*

Antal fornlämningar: *1 (flere?)*

Socken: *Karis köping*

Härad: *Raseborgs*

Landskap: *Nyland*

Län: *Nylands*

By: *Kila*

Hemman(-sdel): } *N° 2*
Gårdsnummer:

Lägenhet: } *Hinders*
Villanamn,
tomtnr m. m.:

Ägare: *Siggberg*

Postadr.: *Karis*

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta: *1 i skalor 1:1000*

Ritningar:

Planer: *1*

Fotos:

Särskild benämning på (fornlämningen): *fyndstället: Entacken*

Orienteringsuppgifter: *Graven är belägen på en kulle c. 100 m. SO-om Kila folkskola, 500 m. N-om Lappträsk, 300 m. NNO-om graven på Fogvalla.*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): *Låg kulle, delvis beväxt med tät ungskog.*

Beskrivning: *Entacken är en tämligen låg kulle av oval form (N-S), högst i NW, där berggrunden helt är i dagen. SW-del av beväxt med tät ungskog; bland snären några små bara klippartier. NW-om kullen är Kila folkskola på det lilla Raseborgs-kompaniets exercisplan. Förövrigt omges kullen av åkrar.*

O-om det kala bergskionet ligger på en plats en fyrkantig stensättning. Dimensionerna hava varit c. 7,5 x 5,5 (6,-) m. På O-längsidan 3 stora stenar, utanför vilka funnits en smalt bälte av omvårdningsfullt lagda mindre stenar.

c. 30 m. O-om denna grav hava hr. J. Nyberg och J. Olsson funnit kol, ben och en lerkärlbit, vilket kan-

Vänd!

Antecknat av:

den

Beskrivning (forts.): De tyda på ad här funnits en annan grav
och numera förstörd, eller måhända en trasigt
brandgravfält. Från samma ställe även en metall-
föremål. De av hr Nyberg och Ohman antagna
övriga stensättningar i backen allför osäkra.

Fornlämningens tillstånd: Den fyrkantiga stensättningen är
efter undersökning återställd i sitt förra skick.

Förslag till åtgärder: Området ö som den fyrkantiga sten-
sättningen både undersökas för utgrävande av grav-
typen.

Undersökningar och fynd: Sng. P. Svactichins provundersökning av
den fyrkantiga stensättningen år 1913 (H. M. 6495: 1-3) Prof. A. Hacksmaus
grävning 1914 (6699: 1-9). Hr. J. Nybergs och J. Ohmans fyndinsända år 1914.

Tidigare uppteckningar: Se föreg.

Tradition:

Art: *Brandgravor.*Antal fornlämningar: *2.*Socken: *Karis köping*Härad: *Raseborgs*Landskap: *Nyland*Län: *Nylands*By: *Kila*Hemman(-sdel): } *N° 3*

Gårdsnummer:

Lägenhet: } *Klockars*Villanamn,
tomtnr m. m.:Ägare: *Karis köping*

Postadr.:

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta: *1 i skalan 1: 100 över
fornlämningarnas inbördes läge.*

Ritningar:

Planer: *2 i skalan 1: 50*

Fotos:

Särskild benämning på (fornlämningen): *fyndstället: Otterkilen.*Orienteringsuppgifter: *Eornlämningarna äro belägna på en kulle vid
norra stranden av Loppträsket, c. 250 m. från sjön och 250 m. NW-om
dens utlopp, 600 m. SV-om Örnbacken och c. 450 m. ÖSO om Högvalla*Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): *Se nedan.*

Beskrivning: *Otterkilen eller Nyakerskullen är en ovalig kulle
med längdriktning grott taget i N-S. Omgivande åkerar
torde vid tiden för gravarnas anläggning varit under
vatten; ångarna W-om kullen bära ännu namnet
Långrikeu. Skuru buggunden flerstädes träder fram
idagen, kan man icke tala om klippor eller bergforma-
tioner av något slag. Skullen är jämnt vävd. Vegetationen
utgöres av tämligen gles lövslog.*

*På kullens krön ligger, med längdriktning i N-S
en fyrkantig stensättning, av dr. C. A. Nordman benämnd
Otterkilen 1. Dimensioner c. 5- x 6,5 m. S-, W- och Ö-sidor-
na voro regelbundet lagda, medan N-sidan syntes
något skadad. Utanför W-sidan är andra, yttre begräns-*

Vänd!

Antecknat av:

den

Beskrivning (forts.): *ringstene 6 m. Som den fyrkantiga sten-
sättningen vidtog en trasigt brändgravfält under flat-
mark i W-begränsat av en låg berghäll. Gravfältet
omfattade 6,7 - x 6,5 m. I slut O-må fältets mittlinje
fanns en rad stenar med riktningen ang. NNW-SSO,
antagligen närm dags begränsningslinje.*

Fornlämningens tillstånd: *Fornlämningarna är efter under-
sökningen återställda i sin föra skick.*

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd: *En J. Nyberg och J. Ohman fanns härsta-
des föremålen 6710: 1-9. Dr. C. A. Nordmans under-
sökning år 1920 (7751)*

Tidigare uppteckningar:

Tradition:

Art: Stenkummel

Socken: Karls köping

Antal fornlämningar: 2

Härad: Raseborgs

Landskap: Nyland

Län: Nylands

By: Kila

Översiktskarta:

Hemman(-sdel): } N° 4
Gårdsnummer:

Specialkarta: 1

Lägenhet: } Räckers kapellansbol.
Villanamn,
tomtnr m. m.:

Ritningar:

Ägare: Karls församling

Planer:

Postadr.:

Fotos: 2. N: s 6879, 6880

Brukare:

Postadr.:

Särskild benämning på fornlämningen:

Orienteringsuppgifter: Kumlet 2 i A. Hackmans karta 110 m OSO-sv Räckers kapellansbol och 16 m S-sv landsvägen, ej långt från vägskälet för vägarna till Bikenäs och Karls köping. Kumlet 1 är 46 m NO-sv föregående och 10 m N-sv landsvägen.

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): Gammal barrskog på S-sluttningen av Lajo-åsen. Sandig momark.

Beskrivning: Kumlet N° 1 i prof. A. Hackmans karta är väl bibehållet. Diam. 13 m. Kumlet är ej högt men vackert format.

Kumlet N° 2 har i yngre tid delvis blivit förstört genom stensläpning. I synnerhet den västra hälften är illa åtgången. Stenarna i kumlet medelstora, starkt mossbelagda. Diam. 16 m.

Vänd!

Antecknat av: _____ den _____

Beskrivning (forts.):

Art: *Ostenlamm*
 Antal fornlämningar: *1*
 Socken: *Ostenlamm*
 Härad: *Östergötland*
 Län: *Östergötland*
 Landskap: *Östergötland*

By: *Ostenlamm*
 Hemman(-edel): *1*
 Län: *Östergötland*
 Ägare: *Ostenlamm*
 Postad: *Nej*
 Brukar: *Nej*
 Postad: *Nej*

Fornlämningens tillstånd: *Se föreg.*

Särskild benämning på fornlämningen:
 Orientationsuppgifter:
 Särskild benämning på fornlämningen:
 Orientationsuppgifter:

Förslag till åtgärder:
 Tillsynsmyndighet (ämne till förslaget):
 Uppgifter om förslaget (ämne till förslaget):

Beskrivning:
 Särskild benämning på fornlämningen:
 Orientationsuppgifter:

Undersökningar och fynd:
 Uppgifter om undersökningarna (ämne till förslaget):

Tidigare uppteckningar: *Kartlagt av prof. A. Haeckman år 1928.*

Tradition:

FORNLÄMNING N:r 6

Art: *Fyrkantig stensättning*

Antal fornlämningar: *1*

Socken: *Karis köping*

Härad: *Raseborgs*

Landskap: *Nyland*

Län: *Nylands*

By: *Såla*

Hemman(-sdel): } *N° 4.*
Gårdsnummer:

Lägenhet: } *Räckes kapellansbol.*
Villanamn,
tomtnr m. m.:

Ägare: *Karis köping församling.*

Postadr.:

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta: *1 i skalan 1:100*

Ritningar:

Planer:

Fotos: *2*

Särskild benämning på (fornlämningen): *Fyndstället: Dårberget på Storkullan.*

Orienteringsuppgifter: *Graven är belägen på ett skogbeväxt berg 960 m. N-om Länthäskets NO-ända, c. 450 m. SO-om Räckes kapellansbol i närheten av köpingens avstjälplingsplats.*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): *Skogbeväxt berg.*

Beskrivning: *Storkullan eller Kullberget är nästan helt överväxt med tät barrskog. Endast i W-häder en större bergparti i dagen, vilket synes bära en egen namn "Dårberget". På en avstånd av blott 35-40 m från det lodräta stupet i SW ligger forngraven. S-om Storkullan är en mosse, Kyrkmossen, vilken vid den tid då graven anlades, antagligen varit sjöbotten.*

Graven utgöres av en tämligen regelbunden fyrkantig stensättning, parallell med stupet. Dimensionerna är 7- x 5-m. Kantstenarna äro stora, även innanför dessa finnes större stenar.

Vänd!

Antecknat av: den

Beskrivning (forts.):

Ar: *Grav*
 Antal fornlämningar: *1*
 Socken: *Norrbygd*
 Härad: *Norrbygd*
 Landskap: *Västmanland*
 Län: *Västmanland*

Översiktskarta: *Blå*
 Specialkarta: *1:25 000*
 Ritningar:
 By: *Blå*
 Hemman(-edel): *Blå*
 Lägenhet: *Blå*
 Ägar: *Blå*

Fornlämningens tillstånd: *Graven är övervägen med tät närliggande skog. Infaller orörd.*
 Brakar: *Blå*
 Postad: *Blå*

Särskild benämning på fornlämningen:
 Orienteringsuppgifter:
 Kartblad: *Blå*

Förslag till åtgärder:
 Terrängupplysning (ämnade terrängbenämning): *Blå*

Beskrivning:
Blå

Undersökningar och fynd:
Blå

Tidigare uppteckningar: *Prof. A. Hacksman kartlagt graven år 1928*

Tradition:
Blå

Anteckning av: *Blå*

Art: Gravhöggar (osäkra)

Antal fornlämningar: 2

Socken: Karls köping

Härad: Roseborgs

Landskap: Nyland

Län: Nylands

By: Kroggård enstaka

Hemman(-sdel):
Gårdsnummer:

Lägenhet: } Alsåtra villa parcell
Villanamn,
tomtnr m. m.:

Ägare: Frk. Edith Björklund

Postadr.:

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta:

Ritningar:

Planer:

Fotos:

Särskild benämning på (fornlämningen): Lyndstället. Honsåkerskullan
Orienteringsuppgifter: Högarna äro belägna på en mindre kulle alldeles invid rån mellan Seila och Kroggård c. 80-100 m S om landsvägen, c. 300 m OSO om gravhögarna vid Räckers kapellansbol, c. 120 m S om Grabbes kanal.
Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): Låg kulle beväxt med löskog.

Beskrivning: Honsåkerskullan är en tämligen rund, låg kulle, där berggrunden ej äls träder i dagen. På kullen är uppförd en lång envåningsbyggnad, framför vilkens S-sida en potatislund blivit upptaget.
Strax NW om byggnadens gavel är mellan träden en större förhöjning, starkt påminnande om en gravhög. Höggen synes bestå av medelstora stenar. C. 30-40 m NO om byggnaden är ett annat liknande höje, alldeles runt och "välformat," högre än föreg. Diameter c. 12 m, höjd c. 1 m.

Vänd!

Antecknat av:

den

Beskrivning (forts.):

Art: *Postkort (svensk)*
 Antal förlämningsar: *1*
 Socken: *Umeå församling*
 Härad: *Umeå län*
 Landskap: *Umeå län*
 Län: *Umeå län*

By: *Umeå*
 Hemman(-edel):
 Översiktskarta:
 Specialkarta:
 Rörningar:
 Ägare: *Umeå län*

Fornlämningens tillstånd: *Lög N:o 2 överuren av allehanda*
snär.

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar: *Hogarna finns upptecknade på en karta*
av John Nyberg, daterad 1 nov. 1914 samt på en karta
av ing. V. Svätichin av samma år.

Tradition:

FORNLÄMNING N:r 8

Art: *Fyrkantig stensättning*

Antal fornlämningar: *1*

Socken: *Karis köping*

Härad: *Rasebogs*

Landskap: *Nyland*

Län: *Nylands*

By: *Tinnbacka*

Hemman(-sdel): }
Gårdsnummer: }

Lägenhet: } *Berghammar*
Villanamn, }
tomtar m. m.: }

Ägare: *Herrndt Lidrum*

Postadr.:

Brukare: *Den samme*

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta: *1*

Ritningar:

Planer:

Fotos:

Särskild benämning på (fornlämningen): *Fyndstället: Månkeberg.*

Orienteringsuppgifter: *Graven ligger sig c. 350 m. S om Krog gård, på en avsats av Månkeberget, strax ovanför landsvägen till Fagervik.*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): *Skogbevakt berg.*

Beskrivning: *Månkeberget utgör NW-ändan av en store höjdstreckning vilket i Ö står som gräns för Tinnbacka bys åkrar. Berget stupar i W tämligen brant; vid dess fotar slingrar sig vägen till Fagervik. Berget är skogbevakt med undantag av partiet omkring stupet i W och N. Graven ligger tätt invid endast 1,25-3 m. från bergets västra brant. Strax NW om berget flyter en liten bäck; här har en vik av det jonna havet på taghugen skjutit upp.*

Graven är en regelbunden fyrkantig stensättning, därur några kantstenar i W och en i N redan före undersökningen blivit bortfordra. Kantstenarna voro tämligen stora block; på S-sidan dock något mindre.

Vänd!

Antecknat av:

den

Beskrivning (forts.): På N-sidan synes hava funnits en öppning i stenraden. Även rimanför kantstenarna några stenrader. Fyllningsstenarna huvudsakligen.

Fornlämningens tillstånd: Vid undersökning av graven verkställt har denna synbarligen fått vara röd.

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd: Prof. A. Hackman besökte platsen år 1911. Mankenberg fildlystes 29. 11. 1911. Prof. A. Hackmans undersökning år 1914.

Tidigare uppteckningar: Ing. V. Svartchiv meddelade prof. A. Hackman om fornlämningen.

Tradition:

FORNLÄMNING N:r 9

Art: *Lyrkantig stensättning (?)*
 Antal fornlämningar: *1*

Socken: *Kais Köping*
 Härad: *Raseborgs*
 Landskap: *Nyland*
 Län: *Nylands*

By: *Tinnbacka*

Hemman(-sdel): }
 Gårdsnummer: }

Lägenhet: }
 Villanamn, } *Björklid villa parcell (utbau-*
 tomtnr m. m.: } *ten nr Tuggelborg № 3.)*

Ägare: *änkefru Josefina Björklund*

Postadr.:

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta:

Ritningar:

Planer:

Fotos:

Särskild benämning på (fornlämningen): *fyndstället: Första Haverälkesbacken.*

Orienteringsuppgifter: *Fornlämningen är belägen invid en mindre sandtag vid kanten av landsvägen (Kais-Tågavik). c. 500 m S-om Kroggård, mitt emellan Mankenberg och Fornborgen på Haverälkesberget.*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): *Mindre kulle beväxt med gles skog, omgiven av åkrar.*

Beskrivning: *Kullen, å vilken fornlämningen befinnes sig, utgör en mindre utlöpare av den höjdstreckning, som i NW avslutas av Mankenberg. En mindre del av denna "Första Haverälkesbacken" är ouppödlad; här är uppförd en mindre villabyggnad. Mellan Första Haverälkesbacken och Haverälkesberget, å vilket sistnämnda Fornborgen är belägen, har funnits en mindre bäck, där vid tiden för nämnda fornlämningens tillkomst antagligen en mindre vik eller en sund skjutit in.*

Fornlämningen är starkt förstörd. Någon tydlig stensättning finnes ej längre, endast några enstaka stora stenar ligger kvar. I kanten av sandgroven funna brända benstårvor och krukhitar intyga

Vänd!

Antecknat av: den

Beskrivning (forts.): *likväl att på platsen funnits en forn-
grav.*

Ar: _____

Antal forn lämningar: _____

Landskap: _____

Län: _____

Översiktskarta: _____

By: _____

Specialkarta: _____

Hemman(-edel): _____

Länningar: _____

Lägenhet: _____

Fornlämningens tillstånd: *Se föreg.*

Postad: _____

Brakar: _____

Postad: _____

Brakar: _____

Postad: _____

Förslag till åtgärder: *Fornlämningen borde med det snaraste undersökas.*

Fornlämningen borde med det snaraste undersökas.

Undersökningar och fynd: _____

Tidigare uppteckningar: *Graven finnes upptagen på en karta
av hr J. Nyberg och J. Ohman daterad 1 nov. 1914.*

*Graven finnes upptagen på en karta
av hr J. Nyberg och J. Ohman daterad 1 nov. 1914.*

Tradition: _____

FORNLÄMNING N:r 10.

Art: *Fornborg* Socken: *Kais Köping*
 Antal fornlämningar: *1* Härad: *Raseborgs*
 Landskap: *Nyland*
 Län: *Nylands*

By: *Tinnbacka*
 Hemman(-sdel): } *N° 3*
 Gårdsnummer:
 Lägenhet: } *Függeborg*
 Villanamn, }
 tomtnr m. m.: }
 Ägare: *Julius Björklund*
 Postadr.:
 Brukare: *Densamme*
 Postadr.:

Översiktskarta:
 Specialkarta: *1 i skalan 1:500*
 Ritningar:
 Planer:
 Fotos:

Särskild benämning på (fornlämningen): *Lyndstället: Haveråkersberget (-kullan)*
 Orienteringsuppgifter: *C. 800m. längs landsvägen (Kais - Fagervik)*
S-om Kroggård c. 400m SSW-om Mankeberg, belägen ome-
delbart W-om landsvägen

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): *Berg. Höjden enligt ryska topo-*
graf-kartan 17,6 paschew

Beskrivning: *Berget stupar brant i W. delns ämne i N och O*
På dessa sidor har berget endast varit tillgängligt på
ett par ställen i O samt vid den åt NO utskjutande
klippningen; befästningar synes likväl ej hava före-
kommit här.

Särskilt har berget varit lätt tillgängligt i SO
där en stenig, skogbeväst backe sluttar ned mot
en mindre dald, som avskiljer Haveråkers-
berget från en annan större bergskomplex.
Nedanför en mindre avsats av berget, nära dess
krön, har funnits ett större jämnare område,
kring en del av detta har befästningarna anlagts.
Fästningsverkets form har gjort laget varit

Vänd!

Antecknat av: den

Beskrivning (forts.): rektangulär, med en längd av c. 35 m. och bredd av c. 15 m. Höckast, c. 3 m. var muren i NW-kantsidan; de övriga mätte 2 - till 2,5 m. Stenarna voro dels stora block, dels av ungefär en mansbådes storlek. Ingången kunde ej närmare preciseras. Antagligen har innanför vallen marken något fördjupats.

Strax ovanför denna borggård synes längs kanten av krönet en vall av jord och mindre stenar, antagligen (dock gälldeles säkert) äro den äppelid av människo-hand.

Vid tiden för borgens äppelid torde Haverökesberget jämte en strax NO-om denna befintlig mindre kulle utgjort en i västret utskjutande udde. Från vallen hava stenar bortsläpats; i synnerhet från den NO-delem. I stort sett är fornborgen dock väl bevarad.

Fornlämningens tillstånd:

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar:

Ing. V. Svartichins karta av år 1915.

Tradition:

Enligt meddelande av en c. 80 årig man P. Kildron försökte man här uppföra Karis kyrka. Samma uppgift av hr. Manustöm (även c. 80 år) Finnbacka, Björkliden

Art: *Tornborg*

Socken: *Karis*

Antal fornlämningar: *1*

Härad: *Raseborgs*

Landskap: *Nyland*

Län: *Nylands*

By: *Grabbaeka allodialsäteri*

Översiktskarta:

Hemman(-sdel): } *10*
Gårdsnummer:

Specialkarta:

Lägenhet: }
Villanamn,
tomtnr m. m.:

Ritningar:

Ägare:

Planer:

Postadr.:

Brukare:

Fotos:

Postadr.:

Särskild benämning på (fornlämningen): *Lyndplatsen: Grabbaeka Kongberget.*
Orienteringsuppgifter: *På W-sidan om landsvägen Karis - La-
gervik, omedelbart intill denna, 100 m. N om Grabbae-
ka mangård.*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): *Delvis högberätt berg.*

Beskrivning: *På O-sidan om Visaubäcka i dalen höjer
sig ett högt berg, med lodräta stup mot N och W.
Från dessa sidor har berget varit absolut otill-
gängligt. I Ö och S sluttar berget långsammare,
och övergår här i en ytterst stenig backe. Lands-
vägen söder sig längs dessa sidor runt berget.
Fästningsanläggningarna i berget äro väv-
da just mot S och Ö, där tillträdet till berget
är lättast. Men befästningarna synas emott
ha omfattat bergets krön, medan de steniga
sluttningarna saknat varje slag av försvarsverk.
Pallen vilken ställvis är ända till 3 m.
bred och består av stenar av varierande storlek.*

Vänd!

Antecknat av: _____ den _____

Beskrivning (forts.): dock knappast mindre än en mans-
bördas bröjor vid norra stupet med en c. 20 m.
lång källstens vägg bevarad vall i riktningen NNO-SSW.
Startpunkten för detta parti utgör en mindre klipp-
utopprång. Härfter följer en anseelig bälke, där
vallen synbarligen under senare tid blivit förstörd;
endast obetydliga fragment återstår. Först på S-sidan
framträder murens ämne och är här av impo-
nerande bredd, (c. 3 m) löpande 20 m. i riktningen
ONO-WSW. Närmare branten har någon mur
av alls ad tomta aldrig existerat.

Vid tiden för borgens uppförande har havet
antagligen nått fram till bergets fot.

Fornlämningens tillstånd:

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar: Hj. Appelryn (Kevälö), Suomen Hainais-
linnat N° 129

Tradition: Gnl. Wejvar (F.F.T.) och Appelryns förtäljer traditio-
nen ad Nils Grable vid dödspis utför stupet.

FORNLÄMNING N:r 12

Art: *Tyrkantig stensättning*

Antal fornlämningar: *1*

Socken: *Flaris*

Härad: *Raseborgs Snapperbuna*

Landskap: *Nyland*

Län: *Nylands*

By: *Grabbaeka allodiälsäteri*

Hemman(-sdel): } *D. 2*

Gårdsnummer:

Lägenhet: }

Villanamn,
tomtnr m. m.:

Ägare:

Postadr.:

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta: *1*

Ritningar:

Planer:

Fotos:

Särskild benämning på fornlämningen: *Syndplatsen, Vidbergsäkerskullan.*

Orienteringsuppgifter: *Graven är belägen c. 300 m SSO om Grabbaeka mangård, c. 300 m SW om Grabbaeka folkskola; c. 100 m N om bäcken flyter en bäck, som utfaller i Tisaubaeka ä.*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): *Skogbevuxen bäcke.*

Beskrivning: *Vidbergsäkerskullan är en smalt avlång, mot NW starkt tillspetsad bäcke, omgiven av åker i O och betesmark i W. Kullen är högst i S och sluttar tämligen jämnt mot NW. En mindre dald skiljer Vidbergsäkerskullan från en större höjd, där några osäkra fornlämningar finnas.*

Den tyrkantiga stensättningen befinner sig på den mot NW utskjutande tungen på O-sidan av en smal klippa. Graven har tidigare blivit undersökt (av herr Nyberg och Olman) men därefter återställt i ursprungligt skick. Nu döma av grävningberättelsen och gravens nuvarande utseende, har klippan fått tjäna som en sida av rektangeln.

Vänd!

Antecknat av:

den

Beskrivning (forts.): ^{vidarna} de äro sadade av stenar av en mans-
bördas storlek. Innanför rammen mindre stenar
och svart kulturjord.

Fornlämningens tillstånd: Sedan undersökningen år 1916 har
gravens ställning rubbad.

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd: En arwning G. M. 7099 J Nybergs
och J. Olmans undersökningar 1916. J 131: 1-6

Tidigare uppteckningar:

Tradition:

Art: *Brandgravar*
 Antal fornlämningar: *2 (flere?)*

Socken: *Väris*
 Härad: *Roseborgs*
 Landskap: *Nyland*
 Län: *Nylands*

By: *Västanby*

Hemman(-sdel): } *N° 3*
 Gårdsnummer:

Lägenhet: } *Klockars*
 Villanamn,
 tomtnr m. m.:

Ägare: *August Hamström*

Postadr.:

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta: *1 i skalan 1:4000*

Ritningar:

Planer:

Fotos:

Särskild benämning på (fornlämningen): *Syndstället: Hemäkerskullen*
 Orienteringsuppgifter: *Hemäkerskullen är belägen stral SW om Klockars mangård på W-sidan om Visantacka å.*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): *Stenig backe å skogbevitt berg.*

Beskrivning: *Hemäkerskullen är en jämförelsevis hög, oval höjd (enligt ryska topografkartan 17,2 saschen) på W-sidan av Visantacka å-dalen, stral mitt emot Grabbacks säteri. Å största delen av kullen är beväxt i dag. En längre stenig backe skjuter ut mot S; ovanför denna stiger berget i samma tempo upp mot krönet.*

Grav 1. Omedelbart framför den sydligaste klipp-tungan synes i marken en mängd mindre gropar; spår efter stenarna i en oval stensättning. Stenarna, delvis till och med rätt stora block, synes ha legat tätt. Innanför ramen endast några få (3) synliga stenar. Vid kontrollgrävning påträffades brända ben. Gräv-

Vänd!

Antecknat av:

den

Beskrivning (forts.): stoner 9,70 (N-S) x 7 m (W-O).

Grav 2. C. 10 m NO-om grav 1 mellan ristmäm-
da och en smelja finnes lämningarna efter en större jord-
blandat rösk. En rad tät intill varandra belägna
gropar bilda tillsammans en tydlig halvcirkel en be-
gränsningslinje mot SW. Motsvarande norda halvcirkel
är oord, men knappast synlig. Diameter C. 13 m. In-
nanför ramen finnes spår av talrika stenar; hus-
bondefolket berättade att här finnes väldiga block
och stora mängder stenar. Provgrävningen gav inga
fynd.

Trasigt brandgravfält (3). Nedanför grav 1 fortsatte
det kolförande lagret mot S och ännu 11 m som grav
~~Fornlämningens tillstånd:~~ påträffades brända ben. I en grop C. 6 m
SO-om grav 1 hittades en fingerring av brons ().
På detta ställe finnes stenar i flera var.

Fornlämningens tillstånd: Vintern 1930-31 toltogs
alla stenarna i grav 1 och de flesta i grav 2. Sönn
från området S-om grav 1 har stenar bortfärs.

Förslag till åtgärder: Hela denna komplex av gravar borde
med det snaraste undersökas.

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar:

Tradition:

Art: *Fyrkantig stensättning*Antal fornlämningar: *1*Socken: *Karis*Härad: *Raseborgs*Landskap: *Nyland*Län: *Nylands*By: *Vastanby*Hemman(-sdel): } *N: 3*

Gårdsnummer:

Lägenhet: } *Klockars*Villanamn,
tomtnr m. m.:Ägare: *August Mannström*

Postadr.:

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta:

Ritningar:

Planer:

Fotos:

Särskild benämning på (fornlämningen):

Lyndstället, Väst
 Orienteringsuppgifter: *c. 800 m. SW-om Klockars mangård, c. 400 m. S-om vagen till Sutarakulla c. 500 m OSO-om Bockklint Jomborg, c. 150 m WSW-om Nyåkerskullan. Graven belägen c. 20 m. innanför skogsbyrnet närmast Nyåkerskullan.*
 Terränguppgifter (jämfte terrängbenämning): *Kulle, beväxt med tät skog.*

Beskrivning:

"Väst" är en lågt utspräng mot O av den stora höjdkomplex, som via Bockklint Jomborg i NW när Lappträsket i W och tangerar Brynickbacka enstaka hemmans åkrar i S. Från huvudkomplexen avskiljs denna kulle endast genom en mindre dæld. Blot fåeckens träder berggrunden i dagen, främst i W.

Graven en fyrkantig stensättning, är en av de allra bäst bevarade i Karis. Formen är rektangulär c. 5, - x 1,70 m. i riktningen NNO - SSW. Ramen utgöres av stora stenblock, av vilka två äro resta på ändarna. Den SSW-delen är likväl radad av mindre stenar. Fyllningens utgöres av stenar av olika storlek. På en klippa NW-om graven finnes en samling mindre

Vänd!

Antecknat av:

den

Beskrivning (forts.): *stenar, antagligen ditkastade från graven.*

Ar: *Antikvariska museet*
Antal fornlämningar: *1*
Socken: *Åkersberg*
Härad: *Åkersberg*
Landskap: *Uppland*
Län: *Uppland*

Översiktskarta:
Specialkarta:
Källor:
By: *Åkersberg*
Hemman(-edel): *Åkersberg*
Lägenhet: *Åkersberg*
Ägare: *Åkersberg*

Fornlämningens tillstånd: *Fornlämningen är välbevarad.*
Postad:
Brukar:
Postad:

Särskild beskrivning av fornlämningen:
Orienteringsuppgifter:
Förslag till åtgärder:

Förslag till åtgärder:
Beskrivning:
Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar: *Ing. V. Vraetichius karta av år 1915; egentligen upptäckt av hr J. Ryberg och J. Ohman.*

Tradition:
Antecknad av:
Län:

Art: *Brandgravar.*

Antal fornlämningar: *1 (2)*

Socken: *Noris*

Härad: *Raseborgs*

Landskap: *Nyland*

Län: *Nylands.*

By: *Västaby*

Hemman(-sdel): } *N: 3*
Gårdsnummer:

Lägenhet: } *Klockars*
Villanamn,
tomtnr m. m.:

Ägare: *August Hamnström*

Postadr.:

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta: *1. i skalan 1:4000*

Ritningar:

Planer:

Fotos:

Särskild benämning på fornlämningen: *fyndstället: Nyåkerskullan.*

Orienteringsuppgifter: *C. 400 m. SW om gravfältet på Hem-åkerskullan, C. 350 m S om vägen till Putaskulla.*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): *C. 100 m. lång kulle, beväxt med björkar, omgiven av åkrar.*

Beskrivning: *Nyåkerskullan är en liten åsartad förhöjning, där berggrunden endast i norr träder i dagen. På N-sidan finnes stora stenmängder diskörda från de omkring-liggande åkrarna. Lador i SW och SO.*

På kanten av åsen finnes en tydlig fyrkantig stensättning i åsens längdriktning. Längd 5,50 m., bredd 5 m. Grundstenarna är tämligen stora block. Innanför ramen några större stenar, främst i S, medan det övriga av rummet är jämförelsevis jämt. Parallellt med W-sidan löper en yttre begränsningslinje

Platsen för en annan av ing. Prachtichin

Vänd!

Antecknat av:

den

Beskrivning (forts.):

Örtecknad grav kunde ej med säkerhet preciseras. Parallellt med en mindre klipps NW-om grav i Lanns en rad stenar, måhända ordnade av människohand.

Fornlämningens fillstånd:

Grav 1 är väl bevarad.

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar:

Gravarna finns upptecknade på en karta av ing. V. Svactichin, dat. 1915.

Tradition:

Art: *Gravgravar*

Socken: *Karis*

Antal fornlämningar: *3 (4?)*

Härad: *Rasebogs*

Landskap: *Nyland*

Län: *Nylands*

By: *Västanby*

Översiktskarta:

Hemman(-sdel):

Gårdsnummer:

Specialkarta: *1 i skalan 1:500*

Lägenhet: *Västergård (Snobbers)*
Villanamn,
tomtnr m. m.:

Ritningar:

Ägare: *Hugo Westerlund*

Postadr.:

Planer:

Brukare: *Densamme*

Fotos:

Postadr.:

Särskild benämning på (fornlämningen): *fyndstället: Storsvedberget*

Orienteringsuppgifter: *Gravarna är belägna på kanten av Storsvedberget i NO-ändan av Länghuset; nedanför berget går vägen till Lutakulla en rättvinklig kök.*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): *Skogbevärd berg. Enligt ryska topografiskarta är höjden 12,9 meter.*

Beskrivning: *Grav 1 är en stensättning närmast lik en likbent triangel. Längd i N-S 6,75 m, största bredd 3,60 m. Kantstenarna delvis rätt stora. En rad stenar skiljer gravens spetsiga N-del från den södra. Undersökt 1928.*

Grav 2 ligger parallellt med grav 1 endast 3 m från denna. Triangelns spets är här riktad mot S. Längden 7,40 m, största bredden 4-4,50 m. De delvis rätt stora kantstenarna bilda utom vid spetsen och vid N-delen av Ö-längsidan dubbla rader. En trämur av mindre stenar avskiljer den N-delen från den södra. Undersökt är 1928.

Grav 3 omedelbart W-om grav 2 är en otydlig

Vänd!

Antecknat av:

den

Beskrivning (forts.): stensättning utan bestämda gränser.
I denna hittades likväl brända ben vid kontroll-
grävning. Utom dessa tre finnes N. om dem en mye-
ket osäker stensättning. Stenarna tyckas bilda
en oval stensättning; utan närmare undersökning
kan likväl ej något bestämt sägas om denna.

Fornlämningens tillstånd: Efter undersökning av gravarna 10.2
återställda i sitt förra skick; de övriga orubbede.

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd: Rektor O. Olsson's gravgrävning år 1924
(A. N. 8501) Prof. S. Hackman undersökt gravarna
10.2 år 1928 (A. N. 8895: 1-65).

Tidigare uppteckningar:

Tradition:

Art: *Fornborg*
 Antal fornlämningar: *1*

Socken: *Kanis*
 Härad: *Raseborgs*
 Landskap: *Nyland*
 Län: *Nylands*

By: *Västanby*

Hemman(-sdel):
 Gårdsnummer:

Lägenhet: *Västergård (Snobbers)*
 Villanamn,
 tomtnr m. m.:

Ägare: *Hugo Westerlund*

Postadr.:

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta: *1*

Ritningar:

Planer:

Fotos: *6876-6878*

Särskild benämning på (fornlämningen): *Fyndstället: Pockklint.*
 Orienteringsuppgifter: *(c. 100 m från Lappträskets O-strand, strax O-om vägen till Putarkulla, c. 320-350 m SW om Storsvedberget, på rätlinjen mellan Västanby och Brynicksbacka (på mindre del av bergel hör till Brynicksbacka ex-staka hemman).
 Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): *Skogbeväst berg.**

Beskrivning: *Bergets dimensioner äro 80 m. i längd från NO-SW, c. 60 m. i bredd från NW-SO. Bergets sidor stupa brant med undantag av S och SO-sidorna vilka slutta långsamt ned mot en smal däl, som skiljer bergberget från en annat högre berg. På denna enda tillgängliga sida finnes en av stora stenar och väldiga stenblock bildad mur av sammanlagt 56 m. längd och 3-4,5 m. bredd. Den ursprungliga bredden har likvisst varit mindre, emedan verkallna stenar nu öka densamma. Nära murens nordöstra ända finnes en tydlig, ungefär 2 m. bred öppning, bergens ursprungliga ingång.*

Vänd!

Antecknat av: den

Beskrivning (forts.):

FORNLÄMNING N: 17

SOCKEN:

HÄRAD:

LANDSKAP:

LÄN:

ART:

AN TAL FORNLÄMNINGAR:

Översiktskarta:

BY:

Hemman(-edel):

Specialkarta:

Läsnr:

Ritningar:

Ägare:

Fornlämningens tillstånd:

Vallarna äro såmligen väl bevarade.

Plåner:

Fotos:

Brukare:

Postad:

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar:

år 1928

Prof. A. Hæckman kartlagt byggen

Tradition:

Vänd:

den

Anteckning av:

Art: *Fornborg (2)*

Socken: *Kavis*

Antal fornlämningar: *1*

Härad: *Raseborgs*

Landskap: *Nyland*

Län: *Nylands*

By: *Putarkulla*

Översiktskarta:

Hemman(-sdel):

Gårdsnummer:

Specialkarta:

Lägenhet: *Bergvalla*

Villanamn,
tomtnr m. m.:

Ritningar:

Ägare: *Lj. Nyberg*

Postadr.:

Planer:

Brukare:

Fotos:

Postadr.:

Särskild benämning på fornlämningen:

Orienteringsuppgifter: *C. 100 m. O-om det stora S-om Lappträsket
befintliga Lilla träsket, C. 200 m. NO-om Bergvalla mangård.*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning):

Skogbeväxt berg.

Beskrivning:

Bergget har en oval form i riktningen NW-SE, stupande brant i NW-N och W. Däremot är bergget lätt tillgängligt på S-sidan tack vare en lång, jämn, mera skogbeväxt sluttning.

Bergget har sålunda alla förutsättningar som plats för en fornborg. Längs S-randen av bergskörnet löper en tydlig vall i en vid båg. Stenarna i denna äro delvis övertäckta med jrd, speciellt på valleus inre sida. I de yttre delarna av vallen äro stenarna däremot tämligen bara. Vid mitten av bogen går en rad stenar vinkelrätt från muren mot S.

I bergets W-del finnes en smal klev, längs vilken tillträde till borgen var möjligt. Något nedanom

Vänd!

Antecknat av:

den

Beskrivning (forts.): kivet finnes osäkra spår av en tvärvall,
en hög mur i klevens längdriktning är synbarligen
en modern gårdesgård.

Med beaktande av bergets försvanstekniskt
utomordentligt fördelaktiga form och vallarnas
symmetriska läge och utseende torde de sistnämnda
med tämligen stor säkerhet kunna anses vara
uppförda av människohand.

Berget omgives i W av sumpmarker, i N, S
och O av åkrar.

Fornlämningens tillstånd: Vallarna äro väl bevarade

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar:

Tradition: Ortsbefolkningen hade icke vetskap om bron
För ett antal år sedan hade blixten slagit ned i berget,
varvid stora stenblock kastats ned på åkrarna.
Därefter har det "ombrut" i berget.

FORNLÄMNING N:r 99

Art: *Fyrkantig stensättning*

Antal fornlämningar: *1*

Socken: *Karis*

Härad: *Rosebogs*

Landskap: *Nyland*

Län: *Nylands*

By: *Finby*

Hemman(-sdel): } *N° 1 (2)*
Gårdsnummer:

Lägenhet: } *Suvis*
Villanamn,
tomtnr m. m.:

Ägare: *Tor Bromar*

Postadr.:

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta:

Ritningar:

Planer:

Fotos:

Särskild benämning på (fornlämningen): *Syrdstället: Hagabacka*

Orienteringsuppgifter: *(C 150 m. SW-om Suvis mangård, på
krönst av Hagabacka berg, g. långt från Visnabacka a.*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): *SO-delen av berget är be-
värt med tät ungskog.*

Beskrivning: *Hagabacka utgör en osljig utlöpare av en is-
avlad sträckning på N-stranden av Visnabacka a,
alldeles vid gränsen mot Snappertuna*

*ett stycke SO-om bergets krön befinner sig
en något regelbunden stensättning. Kantstenarna
är tämligen stora block, medan fyllningen utgöres
av mindre, dock g. alldeles små stenar. Dimensi-
oner: (C 5 m x 3 m.*

*I närheten har ett svärd (H. M. 6994: 1) och en
oval eldslagningsten blivit funna.*

Vänd!

Anficknat av: den

Beskrivning (forts.):

Fornlämningens tillstånd:

Tämngen väl bevarad.

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar:

*Upptäckt av hr. J. Nyberg och J. Ohman
år 1915.*

Tradition:

FORNLÄMNING N:r 20

Art: *Brandgrav*

Antal fornlämningar: *1*

Socken: *Skaris*

Härad: *Raseborgs*

Landskap: *Nyland*

Län: *Nylands*

By: *Finby*

Hemman(-sdel): } *N° 5*
Gårdsnummer:

Lägenhet: } *Nygrann (Nygrannes)*
Villanamn,
tomtnr m. m.:

Ägare: *Karl Holmberg*

Postadr.:

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta: *1:skalan 1:4000*

Ritningar:

Planer: *1:skalan 1:100*

Fotos:

Särskild benämning på fornlämningen:

Orienteringsuppgifter: *C. 200 m. SSW-om Nygrannes mangård.*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): *Mindre kulle på berggrund.
A' kullen finnes en ria och en lada.*

Beskrivning: *Vid uppförande av en riabyggnad hittades år 1915 ett kortvärd och en spjutspets, samt en sköldbuckla jämte några järnfragment (). Herrar V. Praetichin, J. Nyberg och J. Ohman anmodades av Arkeologiska Kommissionen att undersöka fyndplatsen; vilket de utförde i september samma år. Fynd av brända ben ådagalade med full tydlighet att på platsen funnits en brandgrav, ehuru alla yttre kännetecken saknades. Utterst osäkert är om vid fyndtillfället stenar från stenväggringen ännu funnits kvar. Antagligen hade dessa redan tidigare bortfärits; vid nämnda herrars besök återstod åtminstone g. en enda kantsten. Result-*

Vänd!

Antecknat av:

den

Beskrivning (forts.): *tatet av deras undersökningar framgår av en karta, daterad 25 sept. 1915. I denna hade utritat gravens ungefärliga gränser, sådan de genom fyndomständigheterna kunde sluta sig till, en rektangel av dimensionerna C. 8 x 4,5 m.*

Fornlämningens fillstånd:

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd: *Tillfälligt fynd vid grundgrävning år 1915 (H. M.). Undersökning utförd av ing. V. Svae-tichin, hrr. J. Nyberg och J. Olsson i sept. 1915/*

Tidigare uppteckningar:

Tradition:

FORNLÄMNING N:r 21.

Art: *Stenåldersboplats*

Socken: *Kanis*

Antal fornlämningar: *1*

Härad: *Raseborgs*

Landskap: *Nylands*

Län: *Nylands*

By: *Starkon*

Översiktskarta:

Hemman(-sdel):
Gårdsnummer:

Specialkarta:

Lägenhet: *Gölibacka parcell*
Villanamn,
tomtnr m. m.: *(delvis Sjögas hnm.)*

Ritningar:

Ägare: *Erudolf Nyman*
(Sjögas ägare: Karl Wikström)

Planer:

Brukare:

Fotos:

Postadr.: *Fazerikst. Starkon*

Särskild benämning på fornlämningen:

Orienteringsuppgifter: *C. 1/2 km. NW-om Göliberg, c. 200 m. N-om järnvägslinjen Helsingfors-Kanis, på W-branten av Långån*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning):

Gräcke med nyodling

Beskrivning:

Utmed Långån, vilken utfaller i nordöstra hörnet av Fazerikes Bruksträsked eller Kravutträsket, skjuter en större dæld in i landet. Adelen är tämligen smal vid passeraudet av Göliberg på dess Ö-sida, men utvidgar sig på dess N-sida mot W. Här är sålunda en mindre, långsträckt dalgång, längs vilken järnvägslinjen Helsingfors-Kanis är dragen. Långån rinner genom en alldeles smalt pass ned i däldeu, i dessas NW-hörn, invid Nyängsberget

C. 50 m. W-om in har en nybyggares utfört en gård, Gölibacka, på sluttningen nedanom Försbackaberget och Försbackaskogen. Dessa vetter

Vänd!

Antecknat av:

den

Beskrivning (forts.): mot S, är delvis rån stenig. Måst
stenbunden är bäckens östra del, omkring
Gälibacka torpet. Marken består här av fin-
kornig något fet sand, längre mot W möter
en lera. Den första stenåldersfynden, en häll-
mejsel, påträffades år 1921 e. 20 m. SW-om
byggnaden. Fynden N: 9394 härstamma från
området S och W-om byggnaden främst i
rödiken mellan Gälibacka och Sjysa. I detta
även kol. Mag. Sjörapai ådagalade genom
undersökningar i september 1931 att be-
platsen sträckte sig ut med hela slutningen,
från bron ned till åbreden. Vid mitten av

Fornfämningens tillstånd: slutningen påträffades en eldstad.
Högre, och stora mängder keramik, längre,
ned tvärskärvar.

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd: Hällmejsel H. M. 8246 funnen e. 1921
av Magnus Nyman. 1930 2 stenredskap H. M. 9287
1931 stenredskap + keramik 9394, d: 9403, d: (mag.
Tidigare uppteckningar: Sjörapais undersökning) 94'10.

Tradition:

FORNLÄMNING N:r 22⁹⁹

Art: stenkummel, runt Socken: Karis
 Antal fornlämningar: 1 Härad: Raseborgs
 Landskap: Nyland
 Län: Nylands

By: Mjölbollstad

Översiktskarta: 1 : 42000

Hemman(-sdel): } Klemets
 Gårdsnummer: }

Specialkarta:

Lägenhet: }
 Villanamn, }
 tomtnr m. m.: }

Ritningar:

Ägare: Ivar Sandberg

Planer:

Postadr.: Mjölbolsta

Brukare:

Fotos:

Postadr.:

Särskild benämning på fornlämningen: fyndplatsen: Näse

Orienteringsuppgifter: c. 125 m SSW-om Klemets manbyggnad, på krönet av en liten åsartad höjd, som löper parallellt med den ås, på vilken Mjölbollstad by är belägen.

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): stenig backe, delvis berggrund, beväxt med enrisbuskar och mindre träd.

Beskrivning: botten av ett jämförelsevis stort runt stenkummel. Diam. c. 7,5 - 8 m. Stenarnas storlek en mansbördas eller mindre. Kumlet förstört genom att stenar tagits till vägbyggen o dyl.

Vänd!

Antecknat av: den

Beskrivning (forts.):

Fornlämningens tillstånd: se ovan

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar: Wefvarn J.E., FFT IV, s. 16. Ing. V. Svaetichins
karta av år 1922.

Tradition:

Beskrivning (forts.):

Fornlämningens tillstånd: Östra delen av röset skadad av en källare.

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar:

Tradition:

FORNLÄMNING N:r 24

Art: Stenkummel, runda

Socken: Karis

Antal fornlämningar: 3

Härad: Raseborgs

Landskap: Nyland

Län: Nylands

By: Mjölbollstad

Översiktskarta: 1:42000

Hemman(-sdel): } Klemets
Gårdsnummer: }

Specialkarta:

Lägenhet: }
Villanamn,
tomtnr m. m.: }

Ritningar:

Ägare: Ivar Sandberg

Planer:

Postadr.: Mjölbolsta

Fotos:

Brukare:

Postadr.:

fyndplatsen:

Särskild benämning på fornlämningen: Sköljnäsudden (Werivar: Skäl'näsudden)

Orienteringsuppgifter: På krönet av en mindre åsartad kulle, som lik en udde sticker ut från Sköljnäsberget mot W, ända fram till stranden av Svartån, c. 700 m. N-om Klemets mangård.

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): glest skogbeväxt backe, delvis berggrund.

Beskrivning: I W-ändan av kullen finnes i dennas längdriktning lagda tre tydliga runda stenkummel, det största längst i O, det minsta närmast ån.

Röset N:o 1 (längst i O). Dim. c. 8,5 - 10,5 m. Höjd c. 1m

Stenarna av i huvudsak en mansbördas storlek. I mitten av röset en grop.

Röset N:o 2 (det mellersta). Dim. ung. som föreg. med undantag av höjden, som är betydligt mindre. Stenarna jämförelsevis små.

Röset N:o 3 (närmast ån). Diam. c. 6 m. Röset, som mycket påminner om föreg, tangerar även detta.

Vänd!

Antecknat av:

den år 1932

Beskrivning (forts.):

Fornlämningens fillstånd: I röset N:o 1 är uppkastad en grop

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar: Wefvar, J.E., FFT IV (1879), s. 17. Ing. V.Svaetichins karta av år 1922

Tradition:

FORNLÄMNING Nr 25

Art: fyrkantig stensättning
 Antal fornlämningar: 1
 Socken: Karis
 Härad: Raseborgs
 Landskap: Nylands
 Län: Nylands

By: Mjölbollstad

Hemman(-sdel): } Klemets
 Gårdsnummer: }

Lägenhet: }
 Villanamn, }
 tomtnr m. m.: }

Ägare: Ivar Sandberg

Postadr.: Mjölbolsta

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta: 1 : 42000

Specialkarta:

Ritningar:

Planer:

Fotos:

Särskild benämning på ^{fyndplatsen:} fornlämningen: Hästhagen

Orienteringsuppgifter: c. 1,3 km 0-om Klemets mangård, på högsta krönet av en mindre höjd, endast c. 10 m från dess NO-brant. "Hästhagen" är en sydvästlig utlöpare av den hagkomplex, vars N-del benämnes "Visalandshagen",

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): backen, i vilken berggrunden ställvis träder i dagen, är beväxt med barrskog. På graven växer några granar och björkar.

Beskrivning: fyrkantig stensättning av dim. c. 7 x 6 m, ett synnerligen vackert exemplar. Gravens riktning N-S. Kantstenarna, vilka stå fullkomligt orubbade, äro jämförelsevis stora, utmärkt ordentligt lagda. Det inre av graven fylld av något mindre stenar.

c 100 m. S-och SW-om graven finnes tre runda rösen, av vilka dock två osäkra. Se närmare N:o 26

Vänd!

Antecknat av: år 1932

Beskrivning (forts.):

Fornlämningens tillstånd: i graven ha två större och två mindre gro-
par uppkastats.

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar: antecknad på ing. Svaetichins karta av år
1922.

Tradition:

FORNLÄMNING N:r 26

Art: rundstensättning, runda rösen (?) Socken: Karis
 Antal fornlämningar: 1 (3) Härad: Raseborgs
 Landskap: Nyland
 Län: Nylands

By: Mjölbollstad

Översiktskarta: 1 : 42000

Hemman(-sdel): } Klemets
 Gårdsnummer: }

Specialkarta:

Lägenhet: }
 Villanamn, }
 tomtnr m. m. }

Ritningar:

Ägare: Ivar Sandberg

Planer:

Postadr.: Mjölbolsta

Fotos:

Brukare:

Postadr.:

Särskild benämning på fyndplatsen: ~~fornlämningen~~ Hästhagen

Orienteringsuppgifter: c. 1,3 km O-om Klemets mangård. Röset 1 c. 80-100m SSW-om den fyrkantiga stensättningen i samma hage. ("Hästhagen" sammanhänger i NW omedelbart med "Visalandshagen".) Rösen 2 o. 3 ung. på samma avstånd, men i WSW-riktning.

Terränguppgifter (~~färdig terrängbenämning~~): hagmark med bl.a. ormbunksvegetation.

Beskrivning: Röset N:o 1. Detta är beläget alldeles tätt intill en mindre väg som avskär Hästhagens SW-del, på vägens SW-sida. Röset är uppkastat i cirkelform med c. 6 m:s diam., med en höjd av c. 80 cm. I mitten är således en större fördjupning av c. 2 m:s längd. Stenarna av medelstorlek.

Röset N:o 2 (osäkert). Ett litet stycke västerut från röset N:o 1 på NO-sidan om samma väg ligga alldeles nära varandra ett par mindre, runda stenrösen (n:s 2 och 3). Det västligare av dessa benämnes här N:o 2. Dennes diam. är c. 4,5 m. Stenarna mindre än en vanlig mansbörda. I mitten en grop.

Röset N:o 3 (osäkert). Detta befinner sig ett stycke O-om föreg. (se d:o), som den även starkt liknar. Diam.

Vänd!

Antecknat av: _____ den _____ år 1932

Beskrivning (forts.): dock endast c. 4 m.

Fornlämningens tillstånd: se ovan

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar: Ing. Svaetichin har på denna plats utmärkt en fyrkantig och en rund stensättning. Synbarligen avser ing. S röset N:o 1, som delvis påminner om de fyrkantiga.

Tradition:

FORNLÄMNING N:r 27

Art: fyrkantig stensättning
 Antal fornlämningar: 1
 Socken: Karis
 Härad: Raseborgs
 Landskap: Nyland
 Län: Nylands

By: Mangård

Hemman(-sdel): } Lammans
 Gårdsnummer: }

Lägenhet: }
 Villanamn, }
 tomtnr m. m.: }

Ägare: Ragnar Wiman

Postadr.: Mjölbolsta

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta: 1 : 42000

Specialkarta:

Ritningar:

Planer: 1

Fotos:

FYNDPLATSEN:

Särskild benämning på fornlämningen: Visalandshagen

Orienteringsuppgifter: c. 400 m SSO-om Lammans utflyttade mangård (tidigare hörde fornlämningen till Leura hmn) och c. 1,2 km ONO om Klemets i Mjölbollstad, på en låg skogbevuxen höjd, på krönet av en bergsavsats i hagens nordvästligaste del.

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): hagmark

Beskrivning: fyrkantig, nästan kvadratisk stensättning med c. 6 m:s sidor. Fornlämningen har sannolikt förut ätm. på södra, norra och västra sidan varit kantad av en rak rad större stenar. Fyllningen ungefär jämnhög med kantstenarna. Fyllningsstenarna lagda i två á tre varv.

Vänd!

Antecknat av: _____ den _____ år 1932

Beskrivning (forts.):

Fornlämningens tillstånd: fornlämningen är efter undersökningen år 1916 återställd i sitt förra skick

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd: undersökt av prof. A.Hackman 1916 varvid endast brända ben påträffades (HM 7094).

Tidigare uppteckningar:

Tradition:

FORNLÄMNING Nr 28

Art: fyrkantig stensättning
 Antal fornlämningar: 1
 Socken: Karis
 Härad: Raseborgs
 Landskap: Nyland
 Län: Nylands

By: Mangård

Översiktskarta: 1 : 42000

Hemman(-sdel): } Lammans
 Gårdsnummer: }

Specialkarta:

Lägenhet: }
 Villanamn, }
 tomtnr m. m.: }

Ritningar:

Ägare: Ragnar Wiman

Planer:

Postadr.: Mjölbolsta

Fotos:

Brukare:

Postadr.:

Särskild benämning på fornlämningen: ^{fyndplatsen:} Halckohagen

Orienteringsuppgifter: c 200 m O-om Lammans mangård, på en bergsklack, ung. i mitten av det skogsbyn, som i N begränsar Mjölbollstad - slätten

Terränguppgifter (jämför terrängbenämning): c 100 m lång och 50 m bred bergsklack, beväxt med enrisbuskar och mindre granar, omgiven av hagmark

Beskrivning: fyrkantig stensättning i riktningen NNW-SSO. WSW-sidan är utmärkt väl lag av tämligen stora stenar, längden c. 3 m (har måhända nått längre mot SSO). NNW-begränsningslinjen går i svag båge. I SSO saknas kantstenarna. I ONO sluter sig graven till en långsträckt klipptunga. Det inre av röset består av mindre stenar.

Vänd!

Antecknat av: den 1932

Beskrivning (forts.):

Fornlämningens tillstånd: i gravens mitt är en grop uppkastad

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar: antecknad på ing. V. Svaetichins karta av år 1922

Tradition:

FORNLÄMNING N:r 29

Art: fyrkantig stensättning Socken: Karis
 Antal fornlämningar: 1 Härad: Raseborgs
 Landskap: Nyland
 Län: Nylands

By: Mangård

Hemman(-sdel): } Vikkulla
 Gårdsnummer: }

Lägenhet: }
 Villanamn, }
 tomtnr m. m.: }

Ägare: Valter Biström

Postadr.: Mjölbolsta

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta: 1 : 42000

Specialkarta:

Ritningar:

Planer:

Fotos:

fyndplatsen:
 Särskild benämning på fornlämningen: Vikhagsberget

Orienteringsuppgifter: på krönet av ett berg strax O-om vägen till
 Mjölbollstad, mellan denna och Lammans mangård, 250- 300 m
 NO-om Vikkulla mangård.

Terränguppgifter (färdte=terrängbenämning): skogbeväxt berg

Beskrivning: fyrkantig stensättning i riktningen NNW - SSO, dim.
 c. 7 x 5,5 m. Graven är anlagd i sned vinkel mot bergskrö-
 nets riktning, varvid gravens SW hörn befinner sig på
 betydligt lägre nivå än krönet. WSW- och SSO - sidorna
 äro väl lagda av större stenar; däremot äro de övriga
 oregelbundna. I ONO-delen av graven har en större mängd
 mindre stenar uppkastats till ett runt röse; ett annat
 men avsevärt mindre finnes WSW- därom. Däremot saknar egen-
 domligt nog resten av stensättningen fyllningsstenar.

Vänd!

Antecknat av: år 1932

Beskrivning (forts.):

Fornlämningens tillstånd: av allt att döma orörd

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar: antecknad på ing. V. Svaetichins karta av 1922

Tradition:

FORNLÄMNING Nr 30

Art: stenkummel, runt
 Antal fornlämningar: 1
 Socken: Karis
 Härad: Raseborgs
 Landskap: Nyland
 Län: Nylands

By: Mangård
 Hemman(-sdel): } Vikkulla
 Gårdsnummer: }
 Lägenhet: }
 Villanamn, }
 tomtnr m. m.: }
 Ägare: Valter Biström
 Postadr.: Mjölbolsta
 Brukare:
 Postadr.:

Översiktskarta: 1 : 42000
 Specialkarta:
 Ritningar:
 Planer:
 Fotos:

fyndplatsen:
 Särskild benämning på fornlämningen: Fångkärrsberget (även Fångberget)
 Orienteringsuppgifter: c 350 m NW-om Vikkulla mangård, på krönet
 av ett mycket högt berg. Detta berg befinner sig strax
 N-om Sköljnäsberget, parallellt med detta.

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): skogbeväxt berg, mycket högt och
 svårtillgängligt. Bergets högsta del, vilken befinner sig
 närmast ån, är mycket ojämn. På den högsta knölen är röset.

Beskrivning: Röset förefaller ringformigt, i det att i mitten
 en större fördjupning finnes. Huruvida denna är ursprunglig
 är omöjligt att säga, men troligt är att den under senare
 tid åtminstone något förstörats. Rösets diam. c. 6 m. I N,
 W och speciellt i S äro rösets (och knölens) sidor branta.

Vänd!

Antecknat av: år 1932

Beskrivning (forts.):

Fornlämningens fillstånd: i mittrummet har ungdomen byggt åt sig bekväma sittplatser med ryggstöd.

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd: Wefvar, J.E., FFT IV (1879), s. 17. Ing.

V. Svaetichins karta av år 1922

Tidigare uppteckningar:

Tradition:

FORNLÄMNING N:r 31

Art: stenkummel, runt **Socken:** Karis
Antal fornlämningar: 1 **Härad:** Raseborgs
Landskap: Nyland
Län: Nylands

By: Mangård
Hemman(-sdel): } Leura
 Gårdsnummer: }

Lägenhet: }
 Villanamn, }
 tomtnr m. m.: }

Ägare: Sigurd Långstedt
Postadr.: Mjölbolsta
Brukare:
Postadr.:

Översiktskarta: 1 : 42000

Specialkarta:

Ritningar:

Planer:

Fotos:

fyndplatsen:
Särskild benämning på fornlämningen: Gråströmsberget

Orienteringsuppgifter: C 75 m NO-om Brasby bro, på krönet av en
 mindre, tämligen brant klippa, som stupar ned i Svartån.

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): skogbeväxt klippa

Beskrivning: runt stenröse av c. 4 m:s diam. Stenarna jämfö-
 relsevis små; speciella kantstenar saknas. Roset höjer
 sig föga över markytan.

Vänd!

Antecknat av: den år 1932

Beskrivning (forts.):

Fornlämningens tillstånd: antagligen oskadad

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar: ing. V. Svaetichins karta av år 1922

Tradition:

FORNLÄMNING Nr 32

Art: fyrkantiga stensättningar
 Antal fornlämningar: 2 (3)
 Socken: Karis
 Härad: Raseborgs
 Landskap: Nyland
 Län: Nylands

By: Romsarby
 Hemman(-sdel): } Olla
 Gårdsnummer: }
 Lägenhet: }
 Villanamn, }
 tomtnr m. m.: }
 Ägare: F. Strandberg
 Postadr.:
 Brukare:
 Postadr.:

Översiktskarta: 1 : 42000
 Specialkarta:
 Ritningar:
 Planer:
 Fotos:

Särskild benämning på fyndplatsen: Storkärrshagen
 Särskild benämning på fornlämningen:

Orienteringsuppgifter: c. 300 m NO-om Olla mangård på Ö-slutningen
 av en mindre åsrygg, som går parallellt med den åsrygg,
 på vilken byn är belägen.

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): Starkt stenbunden backe

Beskrivning: stensättning 1. Denna är belägen på NO-sidan om
 ett gammalt grustag, omedelbart fast i detta. Dim. c.
 5 x 2,5 m, riktning WNW - OSO. Kantstenarna av varierande
 storlek, satta delvis flera i bredd. Mitten lägre än ra-
 men. Graven sluttar mot Ö.

Stensättning 2. C. 10 m S-om föreg. finnes på W-kanten
 av grustaget resterna av en grav. Bevarat är ett alldeles
 obetydligt stycke, utan bestämda kantstenar. I snittytan hit-
 tades en lerkärlsbit.

Stensättning 3 (osäker). C. 15 m. NNO-om röset N:o 1
 är en oregelbunden stensamling, i det närmaste dock av
 fyrkantig form. Dim. c. 5 x 4 m, riktningen WNW-OSO, Dels
 jämförelsevis stora stenar, dels små.

Vänd!

Antecknat av: den år 1932

Beskrivning (forts.):

Fornlämningens tillstånd: se ovan

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar: Wefvar, J.E., FFT IV (1879), s.17.

Tradition:

2

FORNLÄMNING N:r 33

Art: fyrkantig stensättning
 Antal fornlämningar: 1
 Socken: Karis
 Härad: Raseborgs
 Landskap: Nyland
 Län: Nylands

By: Romsarby
 Hemman(-sdel): } Jussla
 Gårdsnummer: }
 Lägenhet: }
 Villanamn, }
 tomtnr m. m.: }
 Ägare: August Skogberg
 Postadr.: Svartå, Romsarby
 Brukare:
 Postadr.:

Översiktskarta: 1 : 42000
 Specialkarta:
 Ritningar:
 Planer:
 Fotos:

Särskild benämning på fyndplatsen: **fornlämningen:** Hemängshagen (Himängshagan)
 Orienteringsuppgifter: c. 100 m ONO - om Jussla manbyggnad, på ett högre ställe av den ås, på vilken Romsarbyn är byggd.

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): Hagmark, delvis berggrund

Beskrivning: Fyrkantig stensättning av dim. c 6 x 4 m, riktning NW - SO. I NO och SO tydliga kantstenar, delvis rätt stora, i NW något mindre. I SW har berget använts som begränsningslinje. Fyllningen består av rätt små stenar och höjer sig knappast över ramen. Graven sluttar mot O.

Vänd!

Antecknat av: 1932

Beskrivning (forts.):

Fornlämningens tillstånd: Det förefaller som om stenar tagits från
stensättningen.

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar:

Tradition:

FORNLÄMNING N:r 34

Art: fyrkantig stensättning
 Antal fornlämningar: 1
 Socken: Karié
 Härad: Raseborgs
 Landskap: Nyland
 Län: Nylands

By: Romsarby
 Hemman(-sdel): } Skogby (Skogböle)
 Gårdsnummer: }
 Lägenhet: }
 Villanamn, }
 tomtnr m. m.: }
 Ägare: Hugo Skogberg
 Postadr.: Svartå, Romsarby
 Brukare:
 Postadr.:

Översiktskarta: 1 : 42000
 Specialkarta:
 Ritningar:
 Planer:
 Fotos:

fyndplatsen:
 Särskild benämning på fornlämningen: Hemhagen (Himhagan)

Orienteringsuppgifter: c 50 m NNW-om manbyggnaden, mellan denna och ekonomiebyggnaderna

Terränguppgifter (jämför terrängbenämning): stenig åsrygg, delvis berggrund, hagmark.

Beskrivning: fyrkantig stensättning c 8 x 6,5 m, riktning WSW-ON0.
 Enligt hr Skogbergs utsago hade röset tidigare varit fyllt av en stor mängd stenar till drygt 1 m:s höjd. Dessa stenar hade borttagits redan innan gården flyttades till denna plats. Av röset återstår endast en del kantstenar, vilka tydligt utvisa, att stensättningen haft en fyrkantig form. WSW-kanten bäst bevarad. Alla hörnstenar på sina platser. Stensättningen har varit en av de ståtligaste i Karié.

Vänd!

Antecknat av: 1932

Beskrivning (forts.):

Fornlämningens tillstånd: se ovan

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar:

Tradition:

FORNLÄMNING N:r 35

Art: Jordblandat röse
 Antal fornlämningar: 1 (2)
 Socken: Karis
 Härad: Raseborgs
 Landskap: Nyland
 Län: Nylands

By: Romsarby

Översiktskarta: 1: 42000

Hemman(-sdel): } Skogby (Skogböle)
 Gårdsnummer: }

Specialkarta:

Lägenhet: }
 Villanamn, }
 tomtnr m. m.: }

Ritningar:

Ägare: Hugo Skogberg

Planer:

Postadr.: Svartå, Romsarby

Fotos:

Brukare:

Postadr.:

Särskild benämning på fyndplatsen: Albackshagen (Alabackshagan)

Orienteringsuppgifter: C 250 m ONO-om Skogby manbyggnad, på en mindre upphöjning av åsen.

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): Hagmark, stenbunden

Beskrivning: Jordblandat röse av ung. skölppaddform, d.v.s. osäker
 rektangulär. Säkra kantsenar åtm. icke synliga. Kullen välfor-
 mad, av mindre stenar. Riktning WSW-ONO. Dim. c. 7 x 5 m.

Anm. C. 15 m. NO-om föreg. finnes en oregelbunden stensam-
 ling av obestämbart karaktär. Ung. rektangelform, riktning NW-SO.
 Dim. 5,5 x 2,5. Höjd 0,50 m.

Vänd!

Antecknat av: den

Beskrivning (forts.):

Fornlämningens tillstånd: orubbad

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar:

Tradition:

FORNLÄMNING N:r 36

Art: stenåld. boplats **Socken:** Karis
Antal fornlämningar: **Härad:** Raseborgs
Landskap: Nyland
Län: Nylands

By: Thorsböle enst.

Hemman(-sdel): } Thorsböle
Gårdsnummer: }

Lägenhet: }
Villanamn, }
tomtnr m. m.: }

Ägare: Arthur Lindholm

Postadr.: Karis, Thorsböle

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta:

Ritningar:

Planer:

Fotos:

fyndplatsen:

Särskild benämning på fornlämningen: Ribacken

Orienteringsuppgifter: C. 200 m. NW-om manbyggnaden

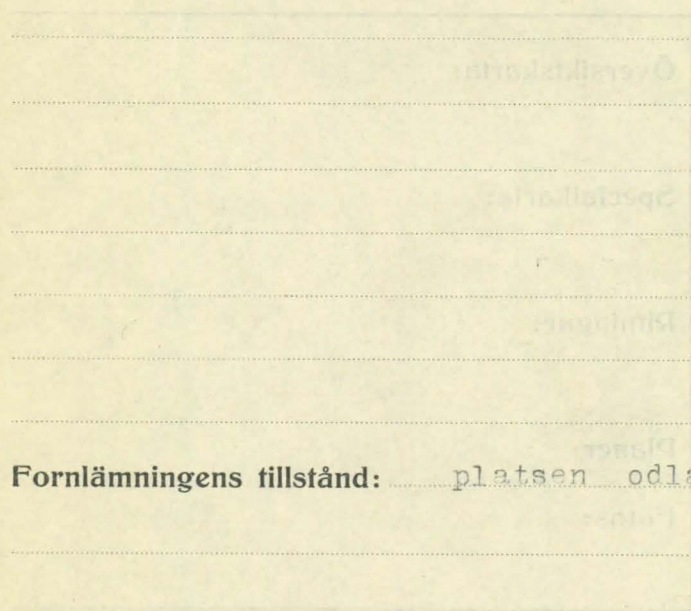
Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): åker

Beskrivning: Sluttning mot W och NW, omgiven av en djup dæld, som
 av allt att döma varit gammalt sjöbotten. I åkern där kruk-
 biten hittades sand, lägre ner sandmylla.

Vänd!

Antecknat av: den

Beskrivning (forts.):

Fornlämningens tillstånd: platsen odlad

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd: Från Thorsböle härstammar flere fynd av stenredskap, utan att dock fyndplatsen närmare kunnat bestämmas. Måhända härröra en del av fynden från riåkern.

Tidigare uppteckningar: se översiktsberättelsen. Keramikfyndet 9537.

Tradition:

FORN LÄMNING N:r A.

Art: *Obeständ stensättning*

Antal fornlämningar: *1 (2)*

Socken: *Kais köping*

Härad: *Roseboås*

Landskap: *Nyland*

Län: *Nylands*

By: *Kroggård*

Hemman(-sdel): }
Gårdsnummer: }

Lägenhet: } *Kroggård*
Villanamn, }
tomtnr m. m.: }

Ägare:

Postadr.:

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta:

Ritningar:

Planer:

Fotos:

Särskild benämning på (fornlämningen): *Fyndstället: Lillkullan*

Orienteringsuppgifter: *S. 125 m. NW om Jouborgen i Haveråkers-berget, S. 125 m. SO om Stokullan.*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning):

Asartad mindre skogbeväxt höjd.

Beskrivning:

S-ändan av Lillkullan bildar en mindre självständig backe. På högsta kanten av denna tycker man sig i marken iakttaga en ringformig stensättning, samt omedelbart S-om denna en fyrkantig stensättning. Kantstenarna av en ungefär en mansbådes storlek och höja sig föga över markytan. I om den ringformiga stensättningen är marken nästan stenfri med undantag av en rad stenar i NNW. Dimensionerna 5,75 (NO-SW) x 6,50 (SO-NW). Den fyrkantiga stensättningen är ej lika symmetrisk och i NO, NW finns till och med stora luckor i stensraden. Dimensionerna 8 m (SO-NW) x 4,5 m (NO-SW). Vid provgrävning påträffades endast

Vänd!

Antecknat av:

den

Beskrivning (forts.): steril herblandad jord. Stensättnin-
garnas karaktär är tills vidare obestämbar;
den fyrkantiga stensättningen kan till och med
vara en naturbildning.

På en karta av hr. J. Nyberg och J. Ohman
av 1 nov. 1914 finnes utritad en cirkelformig
stensättning på denna plats, medan på den
högre delen av Lillkullan är antecknat en fyr-
kantig och en cirkelformig stensättning. Någon sten-
sättning av sistnämnda slag kunde ej upptäckas;
några stenar vilka kunna antagas hava tagits för
delar av en fyrkantig grav, finnes vid SW-kanten,
dock säkerligen naturbildningar.

Fornlämningens tillstånd:

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar: Hr. J. Nybergs och J. Ohmans karta
av 1 nov 1914.

Tradition:

FORNLÄMNING N:r *B: 1-3*

Art: *Stensättning (?)*
 Antal fornlämningar: *3/2*

Socken: *Naris*
 Härad: *Raseborgs*
 Landskap: *Nylands*
 Län: *Nyland*

By: *Grabbäcka allodialäteri*

Hemman(-sdel): } *A^o*
 Gårdsnummer: }

Lägenhet: }
 Villanamn, }
 tomtnr m. m.: }

Ägare:

Postadr.:

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta:

Ritningar:

Planer:

Fotos:

Särskild benämning på fornlämningen:

Orienteringsuppgifter: *C. 10 m. W-om Vidbergsåkerstullen och 300 m. S-om Grabbäcka möngård*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning):

Skogsburet berg med stenig sluttning mot S.

Beskrivning:

Stullen befinner sig i vinkeln mellan Torrbäcken och Visantacka å, mitt emot Klosters Hamåkerskulle i Västaby. Söndan höjer sig tågligen långsamt upp mot knölet, som är på betydande höjd över ån. Endast på några få ställen trädar berggrunden i dagens å sydslutningen, där emot är denna översvälad med stenar. I 80 synes spår av försök till odling.

Bland mängden av omkringströdda stenblock tycker man sig urskilja spår av människans ordnande hand. Strax ovan branten i S-delen av rektangulär form, samt något högre upp i bäcken en Δ -formig. Trots att grävningarna i dessa gåvor

Vänd!

Antecknat av:

den

Beskrivning (forts.): enbart negativt resultat skola de här omnämnas (Utom dessa finnes i backen tre rörsartade stensamlingar.)

"Grav" 1. Tämligen tydliga rektangel i riktningen SO-NW. Kanterna bestå av stora stenblock i SO och NW satta i två rader, såsom det förefaller SO-kanten oregelbunden. Inom ramen endast knytmånsstora stenar, kulburjord saknas.
Dim. 8x4 m.

"Grav" 2. c. 6 m. NW-om föreg. finnes en annan stensamling i riktningen NO-SW. I NO-ändan är berggrundens i dagen; överhuvudtaget skuttar "graven" starkt mot SW. Kantstenarna förslämnings tillstånd: öro delvis mycket stora block; i SW finnes mindre, jämnstora stenar. Innanför ramen täta packade små stenar.
Dim. 8x4,5 m.

"Grav" 3 c. 50 m. NNO-om föreg. finnes på branten upp mot bergskränt en samling stenar, vilka förefalla ordnade i form av en likbent triangel, med spetsen i SSO. Kantstenarna medelstora. Hela rummet innanför ramen fyllt av stenar, av vilka några höja sig över toppen. Svart, dock icke kolblandad jord mellan stenarna. Dim. 5x2,5 m.

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar:

Tradition:

FORNLÄMNING N:r

C

Art: *Tornborg (?)*

Socken: *Karis*

Antal fornlämningar: *1*

Härad: *Raseborgs*

Landskap: *Nyland.*

Län: *Nylands*

By: *Nyby, Lannäs, Starkono, Fagervik, Berggård*

Översiktskarta:

Hemman(-sdel):
Gårdsnummer:

Specialkarta:

Lägenhet: *Smeds i Nyby med flere.*
Villanamn,
tomtnr m. m.:

Ritningar:

Ägare:

Planer:

Postadr.:

Fotos:

Brukare:

Postadr.:

Särskild benämning på (fornlämningen): *Fyrstället: Gälberg*

Orienteringsuppgifter: *Struc S om järnvägslinjen Karis-Helsingfors
c. 2 km. W-om Fagervik station*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): *Skogbevakt berg*

Beskrivning: *Enl. H. Appelryn-Rivalo F.F.T. N:o 128 har Reinholm
erhållit uppgift om ett bergberget benämmt berg, det högsta
i dessa trakter i Gälisjö by*

*Reinholm har med bergberget säkerligen avsett
Gäliberget, ett mycket högt berg, c. 1 km. O-om Gälisjö,
där rälinjerna för 5 byar sammangå till bergets fot
nä dessutom även Karis kyrkobys och Rasabacks bys mar-
ker.*

*Bergget är ytterst svårtillgängligt. lättast kan
man bestiga det från NO, eller via en mindre berg i
NW. Mot W och S där tidigare synbarligen funnits
stora sumpmarker, stupar berget alldeles brant.*

Bluru engsw numera känner till benäm-

Vänd!

Antecknat av:

den

Beskrivning (forts.): *ingen Bergberget är det icke omöjligt att berget använts som tillflyktsort. Pärskilda befästningar ha ej här varit av nöden. Traditionen om Gåliberget som Lomberg ännu bevarad under Reinholms tid, kan sålunda mycket väl vara riktig*

Fornlämningens tillstånd:

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar: *H. Appelgren - Kivab, Suomen muinaisheimat. F. F. T. No 128.*

Tradition:

Art: Stensättning (?)

Socken: Kavis

Antal fornlämningar: 2

Härad: Rosborgs

Landskap: Nyland

Län: Nylands.

By: Kyrkoby

Översiktskarta:

Hemman(-sdel): }
Gårdsnummer:

Specialkarta:

Lägenhet: }
Villanamn,
tomtnr m. m.:

Ritningar:

Ägare: Kyrkoherde bolet

Planer:

Postadr.:

Fotos:

Brukare:

Postadr.:

Särskild benämning på (fornlämningen): Cyndplatan: Gyllene udden.

Orienteringsuppgifter: Gyllene udden är belägen c. 1 km NO om Kavis kyrka, vid det smalaste stället av Kyrksjön. Rösen befinner sig c. 50 m. från den W om udden inskjutande sikbolinen.

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning): Hagmark.

Beskrivning: På en jämn plats som berget på Gyllene udden finnes en lågt röse, närmast likt en stympad triangel. Någon begränsningskedja av radeade stenar kan icke urskötjas, ehuru kantstenarna väl äro av något större format. Hela det mittersta området fyllt av mindre stenar (c. av en barnhuvuds storlek) dock endast till samma höjd som kantstenarna. Dim. 5x5x6 m.

Detta röse har ing. Præctichin fritecknad på sin karta av år 1915. Likväl bör observeras, att på platsen funnits en top, varom ännu en c. 15 m. W om rösen befintlig källare finnes. Strax NO om rösel finnes dessutom en 5 m. lång

Vänd!

Antecknat av:

den

Beskrivning (forts.): och ca 60 cm hög vall. Rosets karaktär
av forngrav är sålunda tveivel underkastad,
skuru ej helt omöjlig.

Fornlämningens tillstånd:

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd: *Förtecknad i ingenjör Raetichius
karta av år 1915*

Tidigare uppteckningar:

Tradition:

Art: *Borgberg (2)*

Antal fornlämningar: *1*

Socken: *Koris*

Härad: *Raseborgs*

Landskap: *Fyland*

Län: *Nylands*

By: *Sannäs*

Hemman(-sdel): } *Borgberget / f.d. Sueds*
Gårdsnummer:

Lägenhet: }
Villanamn, }
tomtnr m. m.: }

Ägare: *Hulkefru Granström*

Postadr.:

Brukare:

Postadr.:

Översiktskarta:

Specialkarta:

Ritningar:

Planer:

Fotos:

Särskild benämning på (fornlämningen): *fyndplatsen: Sannäs Borgberg*
Orienteringsuppgifter: *200 m NW om boshemman*

Terränguppgifter (jämte terrängbenämning):

Kalt berg.

Beskrivning; *Borgberget* kallas vid höjst *Kalt berg* i byns N-del, där det dominerande höjer sig över den flacka ådalen. Berget har riktningen NW-So, med en lägre utlöpare i sistnämnda riktning. Härifrån är berget även lättast tillgängligt; även i NO kan man utan alltför stor svårighet komma upp på berget. Särskilt stupar den långa SW-sidan absolut brant.

Spår av befästningar saknas fullkomligt, i fall man icke som sådana ville räkna en liten vallstensmur, parallell med stigen, som från SO för upp till berget. Naturligtvis är dock sådant vallar av senare datum och utan samband med försvarsanläggningar.

Avsaknaden av befästningar å berget behöves

Vänd!

Antecknat av: den

Beskrivning (forts.): *Ukväl ej betydligt, ad Ingberget aldrig använts någon försvarsplats; härifrån har det nämligen mycket stora försättringar. Ordet ad dom är även namnet "Ingberget" gammalt.*

Fornlämningens tillstånd:

Förslag till åtgärder:

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar:

Tradition:

Befolkningen kände icke till namnets ursprung.

FORNLÄMNING N:r F

(losh) Beskrivning

Art: stensättningar, runda (osäkra) Socken: Karis
 Antal fornlämningar: 2 Härad: Raseborgs
 Landskap: Nyland
 Län: Nylands

By: Ingvallsby

Översiktskarta: 1 : 42000

Hemman(-sdel): } Finnäng
 Gårdsnummer: }

Specialkarta:

Lägenhet: }
 Villanamn, }
 tominr m. m.: }

Ritningar:

Ägare: K. Rönndahl

Planer:

Postadr.: Svartå, Ingvallsby

Fotos:

Brukare:

Postadr.:

Särskild benämning på fyndplatsen: ~~fornlämningen~~ Finnängsskogen

Orienteringsuppgifter: c 250 - 300 m NW-om Finnäng mangård, på ås-slutningen.

Terränguppgifter (jämför terrängbenämning): stenig ås (berggrund icke synlig) beväxt med gles barrskog.

Beskrivning: Två små runda stensamlingar på c 10 m:s avstånd från varandra. Diam. c. 3,5 m. Stenarna jämförelsevis små. Båda numera alldeles låga, men hava tidigare varit något högre. Från båda har stenar tagits för byggnadsändamål.

Vänd!

Antecknat av: den år 1932

Beskrivning (forts.):

Art: stenålderskultur, runda (oskärta) Socken: Tärnsjö
Antal fornlämningar: 2 Härad: Raseborgs
Landskap: Västergötland Län: Västergötland

Översiktskarta: 1 : 42000	By: Ingvaldsby
Specialkarta:	Hemman(-edel): / Finsjö
Ritningar:	Lägenhet:
Planer: se ovan	Ägare: K. Rönndahl
Fotos:	Postad: Svarta, Ingvaldsby
	Brukare:
	Postad:

Särskild beskrivning av fornlämningarna: Lymplådan
Orienteringsskyltar: ca 150 x 200 m. En av skyltarna saknas, de övriga
saknas.

Förslag till åtgärder:
Landskapsstyrelsen (LSS) har beslutat om åtgärder för
bevakning och skötsel av fornlämningarna.
Beskrivning: Det är en rund stenålderskultur på ca 10 m diameter
som består av en stenmur som är ca 1 m hög. I mitten finns
en liten kupa som är ca 0,5 m diameter. Den är omgiven av
en stenmur som är ca 1 m hög. Den är omgiven av en stenmur
som är ca 1 m hög.

Undersökningar och fynd:

Tidigare uppteckningar:

Tradition: